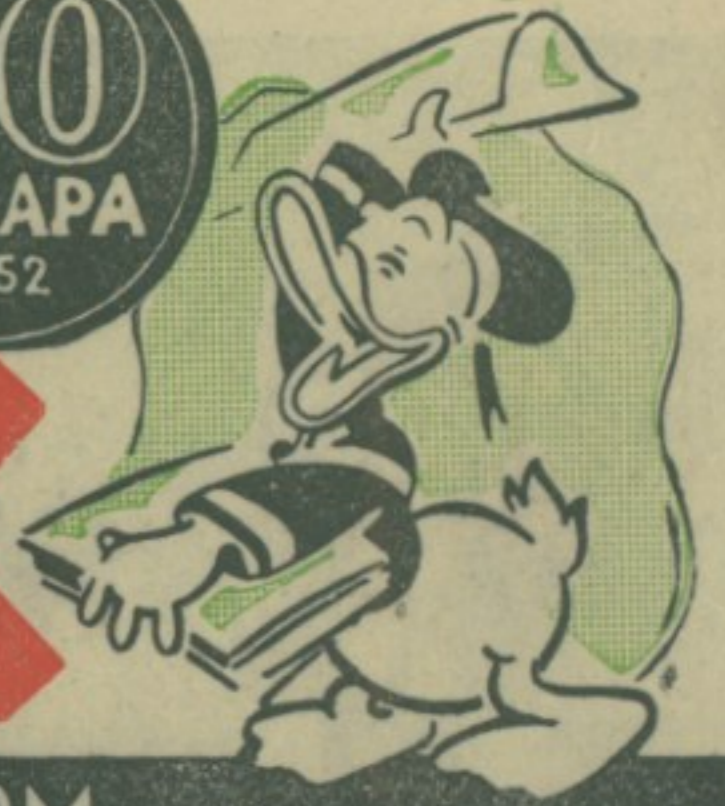

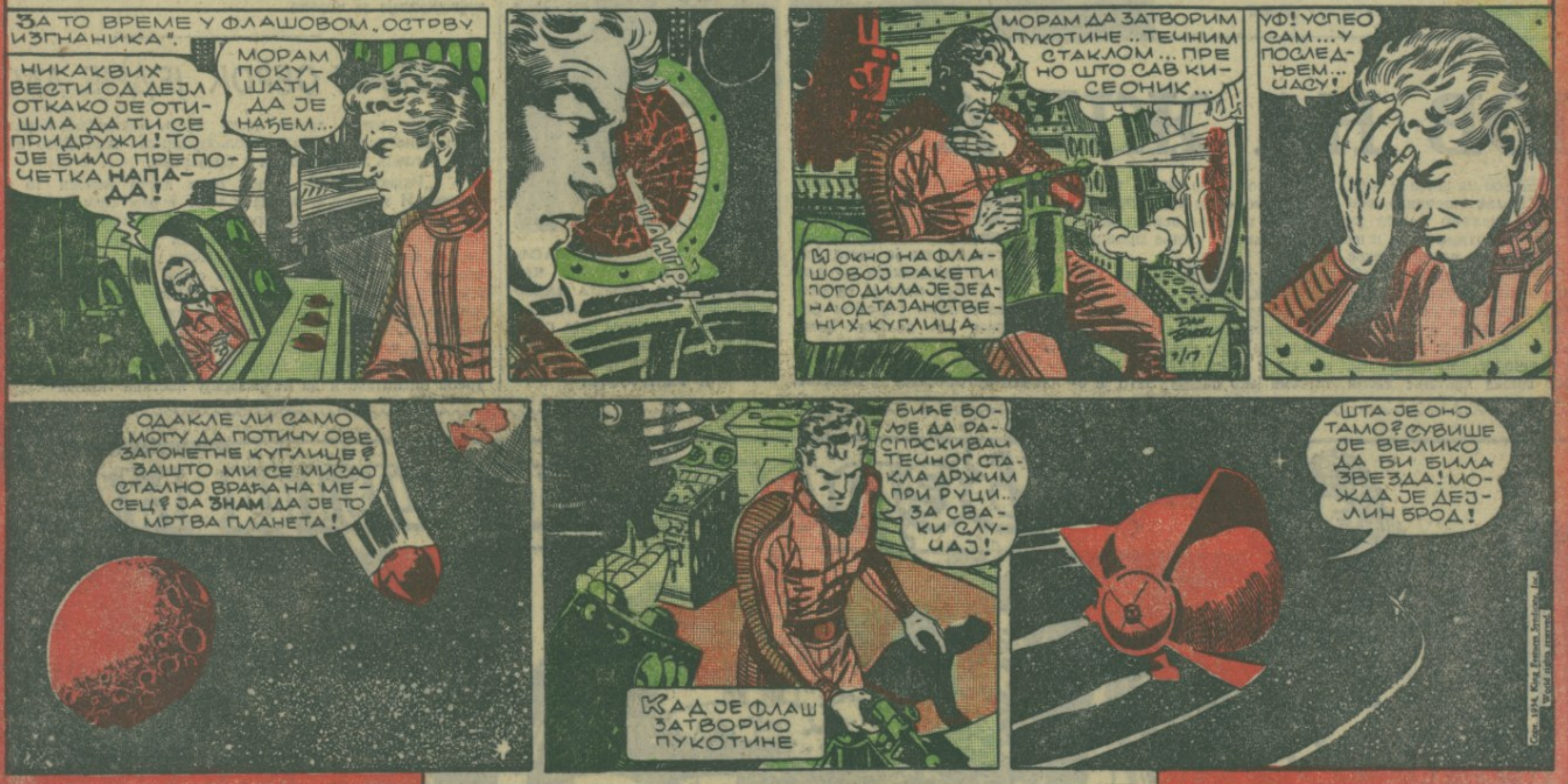
ПОЛИТИКИН ЗАБАВАНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXI — Број 416
Субота, 19 децембар 1959

ИЗПАЗИ СУБОТОМ

У ОВОМ БРОЈУ:

- СТРАНЦИ У СТАРОМ БЕОГРАДУ
- ДЕНИ КЕЈ

СТРИПОВИ:

Бајка о цару Салтану, Паја, Мики, Бим и Бум, Флам Гордон, Чардак ни на небу ни на земљи, Ирека бајка, Сима Зима, Ески је крећу.

УХВАЋЕН ЈЕ ИЗВАНРЕДАН ПРИМЕРАК СА РЕТКО ЛЕПШИМ ШАРАМА. ОЧИ ГЛЕДАЈУ ТУЖНО, А НЕЖНЕ НОЗДРВЕ УДИШУ УБРЗАНО, МОЖНА ПОСЛЕДЊИ ПУТ, МИРИС СТЕПЕ

ЖИВОТИЊЕ УХВАЋЕНЕ ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНОГ ЛОВА ОСТАЈУ И ПО ШЕСТ НЕДЕЉА У ПРИХВАТНОМ ЛОГОРУ. ТУ СЕ, КАКО ЛОВЦИ КАЖУ, 'ХЛАДЕ' И ЕК ПОСЛЕ, ПОШТО СЕ НАВИКНУ НА НОВИ НАЧИН ЖИВОТА ТРАНСПОРТУЈУ ДАЉЕ

једног ципа и два теретњака за транспорт, а ниједан ауто не може да издржи дуже по стери дуже од годину и по дана, јер се толико онеспособи да иде у старо гвожђе.

Ко је бржи? По 80 километара на сат јури аутомобил преко степе зато што темпо диктирају жирафе, а он јури за њима. Џон Тејлор не само да упроташћава своје аутомобиле, него још мора свакипут да плати на име дозволе за лов 5.000 долара.

Кад ласо захвати жирафу, она клекла и пада на колена. Ово је најопаснији момент јер услед наглог заустављања животиња често поломи удове или добија срчани шок.

Врло је опасно оставити жирафу оборену на земљи, јер она у лежећем положају не може да издржи дуже од 7 минута. После тога њено срце престане да ради, пошто лежње изазива велики напор. Да не би дошло до катастрофе екипа за хватање жури да што пре животињу дигне на ноге.

ДЕВОЈКА ИЗ ПЛЕМЕНА МАСАЛИ ПРОКУШАВА СВОЈЕМ ЧАРОБИЛАМА ДА ОДАГНА ПАЛОЈ ЖИРАФИ СТРАХ. ОКИВЕНА СЛАВЊИМ НАКИТОМ ОНА ОБИГЛАВА ОКО ЖИВОТИЊЕ И ПОВОРИ ЈОЈ ПОЛАКО И УМИРУЈУЋИ

КАДА БИ...

Када би прогнозе времена могле бити усавршене макар и за десет посто, светска трговина и пољопривреда имале би огромне користи од тога. Неки научници верују да ће то време доћи — и не само то већ да ће се и „правити“ време најкорисније за човека.

ДНЕВНИ ОБРОК ЈЕДНЕ ЛАСТЕ

Сви знамо да се ласте хране инсектима-паразитима чиме чине велику услугу пољопривреди. Али мало нас зна како изгледа ластин оброк у бројевима.

„Радно време“ једног пара ласта износи 16 часова дневно. И мужјак и женка у току једног сата дођу по двадесет пута до овог пројекторског младунчета да му даду оно што су за њега скупили, што значи да њих двоје дођу у гнездо по 640 пута на дан, и сваки пут доносе око дваестек инсеката. Из тога даље следи да мужјак и женка ујутру у току једног дана бар 6.400 инсеката док хране само једно младунче. За своје властито издржавање, међутим, они заједно потроше највише 600 инсеката. Кад се узме у обзир да једна породица ластавица са једним младунцем ујутру, око 7.000 штетних инсеката дневно, разумљиво је што ласту треба васпитавати да не разарају ластина гнезда.

ЛОВ НА ЖИРАФЕ

Л

ов на жирафе није лак нарочито ако желимо да их ухватимо живе и целих удова, какве су само и потребне зоолошким вртovima. Ове степске животиње су невероватно осетљиве и чим наслуће и најмању опасност беже у шипраг или шуму, где је због грања хватање ласом

немогућно. Врло их је тешко преварити јер и само припремање за хватање већ их доводи у нервозно стање приправности. Све је мање ловаца на дивље звери, пошто се овај опасни посао све мање исплати. Зоолошки вртови су сада већ намирили своје потребе за њима, па и цене дивљим животињама јако падају. Зато је о-

стао још само мали број оних који лове мање ради зараде а више из страсти, јер их тај начин живота снажно привлачи. У Танганики их је свега још тројица а најславнији од њих је Џон Тејлор који је са својом целокупном опремом био ангажован за велики филм „Могамбо“. Тејлорово опрема састоји се од два аутомобила за хватање,

Ripley's Вероватни или не!

ЖЕНЕ КОЈЕ ХОДАЈУ ПО ВАТРИ
ЗА ВРЕМЕ ПРАЗНИКА ХОЛУ, ЖЕНЕ ИЗ ИНДИЈСКОГ ПЛЕМЕНА БХИЛ, ОДЕВЕНЕ У ЛАКЕ, ПРОВИДАНЕ ХАЉИНЕ ПРЕЛАЗЕ ПРЕКО УСИЈАНОГ УГЛОВЕЛА - ПРИ ТОМ ОНЕ НЕ ОПЕКУ БОДЕ НОГЕ НИТУ ИМ СЕ ОДЕЛО ЗАПАЛИ.

ПРВИ ШВАЈЦАРСКИ ЧАСОВНИЧАР
Данијел Жан Ришар
ИЗ Л'ОКЛА (ШВАЈЦАРСКА)

КОВАЧ ПО ЗАНИМАЊУ ОПРАВЉО ЈЕ ПРВИ САТ КОЈИ ЈЕ У ЖИВОТУ ВИДЕО А ЗАТИМ ЈЕ ИЗРАЂИВАО ЧАСОВНИКЕ МАШИНАМА КОЈЕ ЈЕ САМ НАЧИНИО 1680

ГВБРАНОВИ ВОДЕ ДВОБОЈЕ КОЈИ СЕ ЗАВРШАВАЈУ ТЕК КАД ЈЕДАН ОД ПРОТИВНИКА ПАДНЕ НА ЛЕЂА

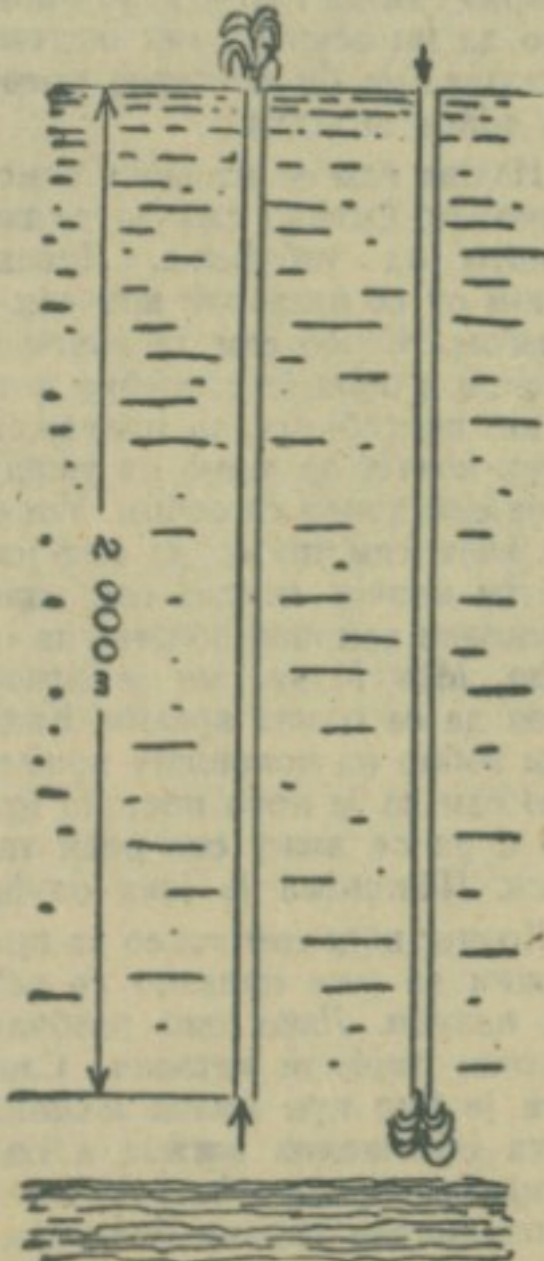
ВРБА ОД БИЧА
У ФРЕНДЛИ ХОЛУ (САД)
БИЧ КОЈИМ ЈЕ ВОДНИК ВИЛИДЕМ ГОД СМИТ ШИБАО КОЊА ЗА ВРЕМЕ АМЕРИЧКОГ ГРАЂАНСКОГ РАТА ПРИЛИКОМ БЕКЕТВА ИЗ ЗАРОБЛЕНИЧКОГ ЛОГОРА ЈУЖЊАКА

ПУСТИНО ЈЕ КОРЕЊЕ И ИЗРАСТАО У ВЕЛИКУ ВРБУ ИСПРЕД ГОДЕМИТОВОГ ДОМА

© 1959, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved. 621

ВЕЧНИ СЛАНИ ВОДОСКОК

У тропским и суп-тропским морима површинска вода је топла и садржи велику количину соли, док је у дубини хладна и мање слана. Ако се у такво море стави дугачка цев, на пример од 2.000 м, и из ње пумпом почне да извлачи вода, онда ће се из дубине издизати мање слана и

лакша вода. Пролазећи кроз цев она се и загрева, те постаје знатно лакша од оне воде изван цеви на истој дубини. Ако се пумпа уклони вода у цеви наставиће да се издизе због разлике у густини (у цеви и ван ње). Разлика у притисцима је толика да се на површини појављује водоскок висок 2 метра.

Ова појава се не може користити за производњу електричне енергије, али је корисна за измену вода, јер средњи слојеви океана садрже биогене елементе потребне живом свету који настањује површински слој.

Ако се вода у цеви пумпа према дну, а потом прекине са радом, јавиће се супротна појава: са површине океана, сланија и тежа вода кретаће се беспрекидно ка дну мора.

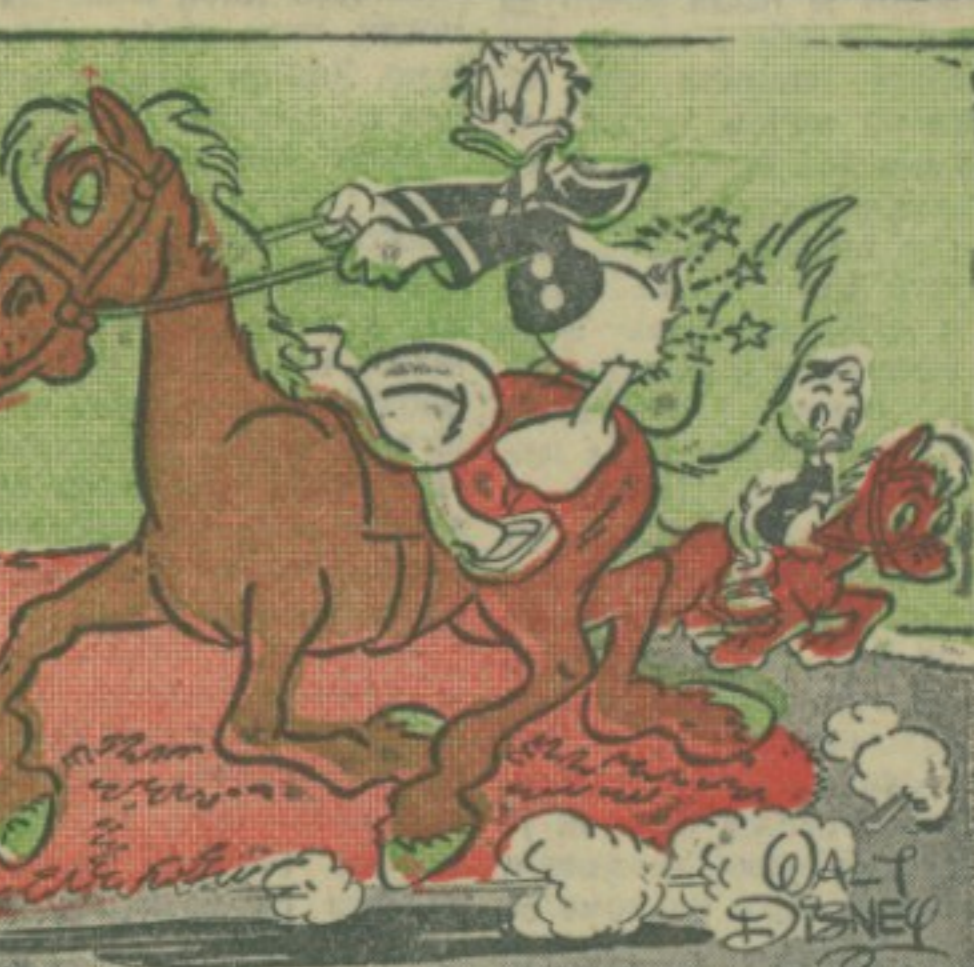
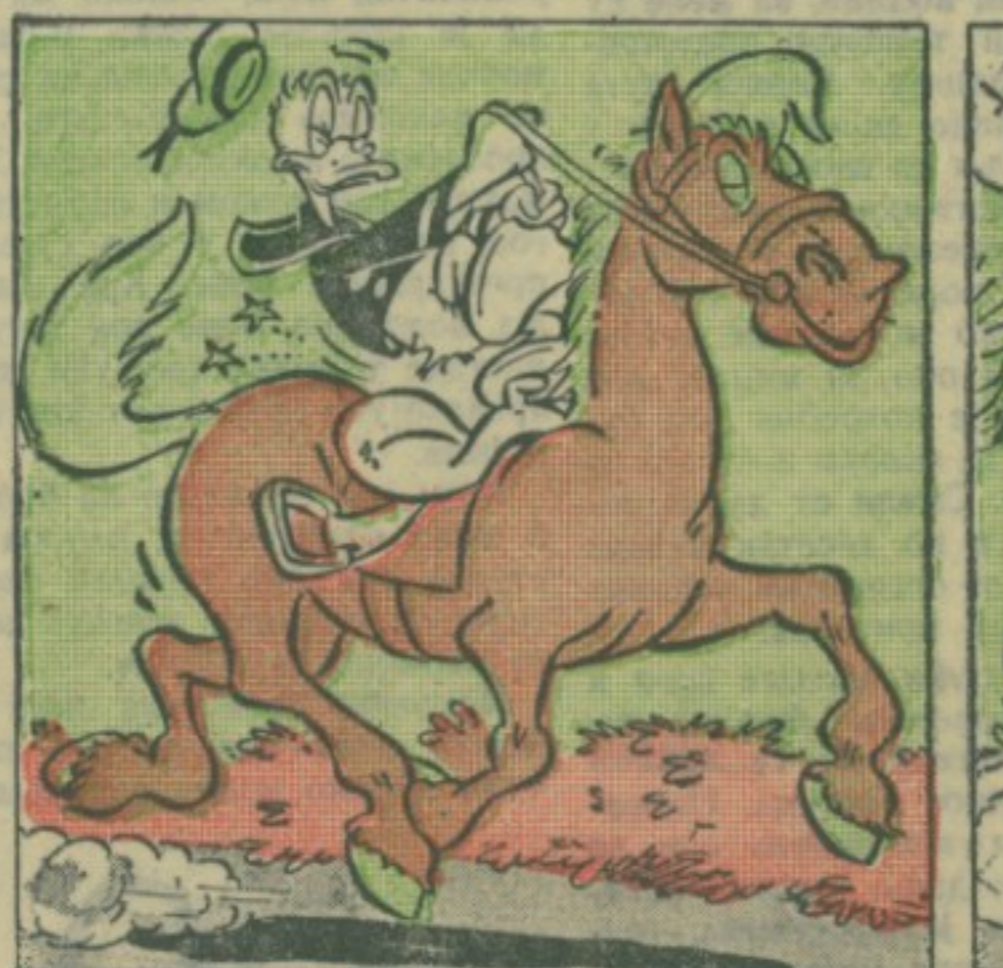
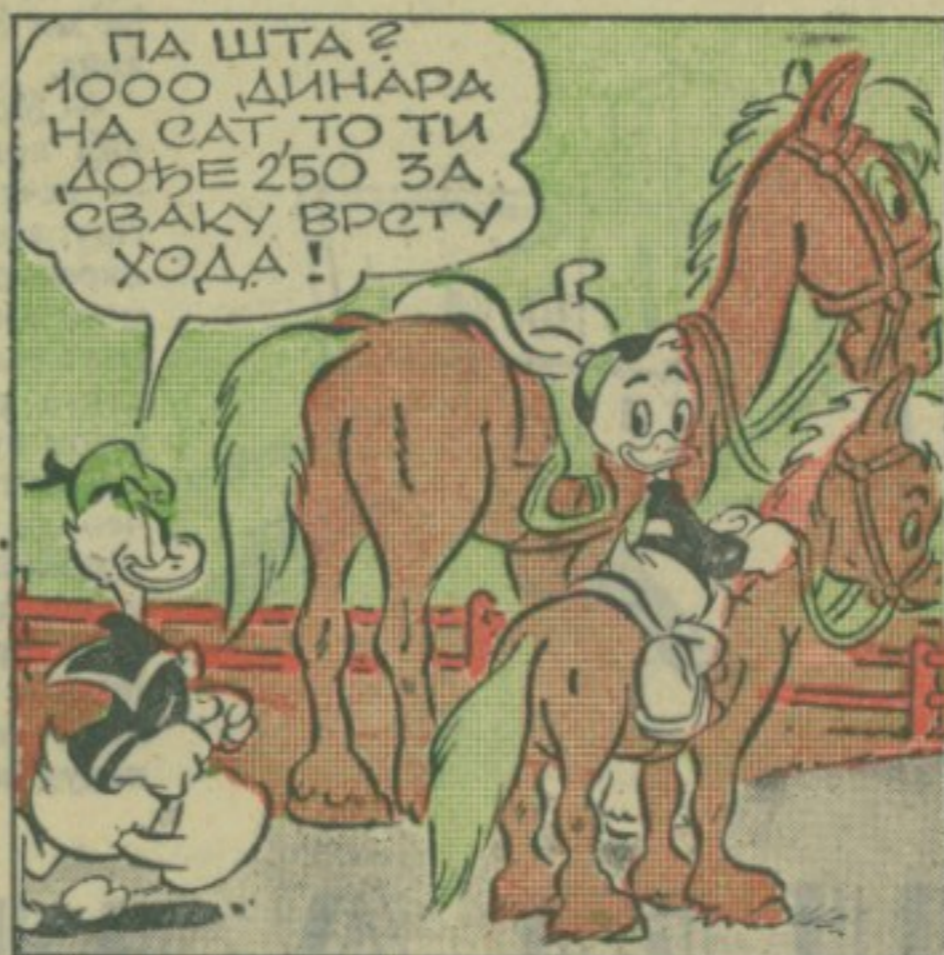
ПОРЕКЛО ЈEDНЕ ИЗРЕКЕ

У енглеском језику постоји израз који у буквалном преводу гласи „донети кући сланину“, а уствари значи имати успеха у неком послу или подухвату.

Порекло овог израза веома је старо. Давно некад у енглеском селу Данмоу, одређеног дана у години, сваки човек који би се, клекувши пред црквена врата, заклео да је срећно ожењен, добијао би кашњ суве сланине. Тачније речено, морао се заклети да се годину и један дан он и његова жена ниједном нису чак ни споречкали и да за читаво то време он ниједан пут није зажалио што није остао нежењен. О овом обичају као старом и добро познатом пише још Чосер, велики енглески песник из 14 века. Најзанимљивије је то што је у другом периоду од пет векова, заправо од 1244 па до 1772 године када је забележен последњи случај, кашњ сланине однело кући свега осам људи.

Често питање...

Често се поставља питање како Кинези и Јапанци могу одашиљати телеграфске поруке кад немају слова. Али уместо њих Кинези су израдрили систем бројева, који стоји истакнут у поштама. Јапанци се користе Морзевом азбуком и слоговним језиком.

НЕБРИГА СЕ СВЕТИ...

стали запањени кад би видели лица своје деце у тим тредуцима. Истина, често се питају зашто им деца ноћу не спавају мирно, зашто се трзају, и често презнојавају. За што су ујутру нерасположена и нерадо иду у школу. Ако добро погледају ове слике можда ће пронаћи узрок.

Како дете реагује на сцене филмовима? Овим важним питањем већ дуже време бави се минхенски психолог доктор Волфганг. Проучавајући дејство

филма он посматра израз лица деце приликом различитих сцена — страх, затим њихово саосећање за неку личност или њихову потпуно несметану радост. Све то зависи и од краће време остати у децјој сугестивности самих сцена а

Родитељи често не воде довољно рачуна и пуштају саму децу да гледају сваки филм. Најгоре је што се та небрига свети баш самој деци. Фотографије које доносимо снимљене су за време претставе и по изразима лица види се како сугестивно филм делује на децу — она су као хипнотисана. Мало родитеља схвата у каквом им се стању налази дете док гледа неки страхан филм. Они би

и од снаге детета да онако беспомоћно и неспособно дође до правилног закључка. Од примљених утисака зависе и последице које ће дуже или краће време остати у децјој свести.

ШПАНСКО БЛАГО

брод налазио у тренутку неоређе. И док су чамци китали ка обалама острва која су се налазила у близини он је у дневник унео тачне податке и опис места на коме се десила трагедија.

По повратку у Шпанију, неколико месеци касније, сви ти документи су предати Адмиралтету и стављени у архиву.

После 280 година од тих догађаја три човека су се нашао у соби једног хотела негде у Америци. На булеваре којима је текла непрекидна река аутомобила спуштао се мрак. Столици шарених реклама палило се и гасило. Из неких локала је долазила пригушена музика. Али људи су седели задубљени у разговор. Пред њима се на столу налазила стара пошукте-ла географска карта.

— У броду је било, када је потонуо, алата у вредности три и по милиона долара — рече Хари Ризеберг. — Требао ми је много времена и пара док сам дошао до ове карте и других података. Морам да признам да ја нисам први коме је то пошло за руком. Сви су они покушавали да се докопају злата, али ниједан није успео да пронађе ни брод.

— А ти си сигуран да бисмо ми то могли? — готово прогунђа капетан Фред Мек Мурџ. Трећи, такође поморац, Карб, климну главом и рече:

— Ако Хари каже да бисмо могли, онда треба да му верујемо. Зар он није најбољи гњурац на западној хемисфери!

Море око Пунта Л'Есте је врло опасно за пловидбу због многобројних подводних спрцова који вребају са свих страна, а нису обележени ни на једној поморској карти. Док се бродни приближавао месту где је требало да се налази потонули брод на палуби су се у журбано вршле последње припреме. Ленгер је бацао између две пруге спрцова.

— Било је подне. — причао је доцније гњурац Хари Ризеберг — када смо се сви окупили на палуби. Море је на овом месту било дубоко око 30 фатома (око 57 метара). У даљини се наизирала контура

острва ниска и нејасна. Почесмо помоћу инструмената да израчунавамо наш тачан положај и да га упоређујемо са подацима на карти.

Тек касно поподне наш уређај за мерење дубине помоћу звука нагло је почео да показује већу дубину.

— Ово може да буде то место, — узвикнуо сам. — Сићућу доле сутра јутру.

Оптрилике један сат пошто се сунце следећег јутра родило

били смо спремни. Док сам обично разлазачку опрему прије ми Карб забринутог израза лица.

— Мораш бити опрезан, у овим водама има много ајкула — рече и намаче ми на главу гњурачку кацигу. Пошто ју је окренуо тачно она се сама херметички затвори. Осећао сам у плућима непријатан мирис ваздуха потискиваног из пумпе којом су руковала 2 урођеника.

Спустио сам се лагано и почео да тонем. Могао сам кроз прозирну воду да видим прилично далеко око себе. Промисцале су разнобојне рибе а у једном тренутку обави ме голема сенка октопода који је некуд великом брзином пливао.

самог коралног зида, са моје леве стране, једну велику сенку. Пришао сам ближе. Срце ми је почело снажно да куца. Био сам врло узбуђен. Преданом се налазила олупина Санта Паоле.

Предњи део брода био је насађен на стене. Јасно се видело да се једрењак пошто је потонуо распао на два дела. Санта Паола је изгледала одлично очувана иако сва обраста алгама.

По плану који смо претходно утврдили моји пријатељи су на мој знак спустили експлозив којим је требало да обезбедим улазак у унутрашњост брода.

Пошто сам извршио све припреме и поставио динамитске

шену експлозију. Вода код прамаца брода поче да кључа и велики талас нас подиже у вис. Морали смо се врсто ухватити за ограду да не бисмо понадали.

Отишао сам, када се све смирило у кабину да прилегнем док су моји пријатељи остали да посматрају ајкуле како се чисте остацима риба побијених експлозијом.

Пробудио сам се тек касно после подне и онда се поново спустио до олупине. У боксу Санта Паоле зјапила је велика рупа. Свуда околно по морском дну налазило се разбациано старо оружје, оклопи, спомљено посуђе и делови брода. Морам да газим врло опрезно да ми неки од тих оштрих остатака не би пресекао црево за довод ваздуха.

Најзад сам се нашао у самој олупини. Осећао сам да тешко дишем од узбуђења. Преданом су се налазили ковчези с благом. Желео сам да ичим и скачем а била је потребна потпуна присебност да привежем први ковчег за једно од ужади које сам понео са собом. Управо када сам почео да вукујем други ковчег осетио сам како сигнални конопач почиње да се трта. Мек Мурџ ми је давао знак да се одмах вратим. Када сам избио на површину приметно сам да је небо постало црно и да се дикоу све већи таласи. Починјала је јака олуја.

Ковчег који сам успео да привежем за уже налазио се већ на палуби. Лако смо разбили велики зарђали катанец. Сандук је био пуни малих кожних кеса обложених алгама а ове пуне ситних новчића који су испод љнгане скривали били сјајно жути.

Да нас олуја не би затекла на отвореном мору морали смо се склонити у оближњи залив. Бура је трајала два дана и, нажалост, била једна од најјачих у тим пределима. Када смо се вратили на место где смо нацели галеон и када сам се поново спустио на дно, није више било ни трага од Санта Паоле нити од коралног зида поред ње. Подриван експлозијом, а после уздрман буром он се вероватно срушио на олупину шпанског брода и заувек је затрпао.

Моје оловом потковане ципеле додирнуле су дно на дубини од око 50 метара поред великог коралног спруда. У његовом подножју противила је прилично јака подморска струја која ме готово обори.

Маколико пута да сам ронио у тропским водама, за мене су увек први тренуци претстављали сензацију. Сваког пута ми се чинило да се налазим у некој земљи из снова осветљеној тајанственом светлошћу која се преламада у горњим својевима воде. Пошто сам нашао дубоко могао сам остати под водом око 30 минута али читав сат је потребан док будем смео да изађем потпуно на површину. Смели су да ме извлаче свега по десетак метара да би ми се организам навикао на промену притиска.

Избегавајући наслага алги и других подводних биљака почео сам лагано да се крећем дуж коралног гребена. Напрежући очи покушавао сам да видим што даље у млазу светлости који је просипала светилка на врху моје кациге.

Наједном сам угледао поред

патроне било је већ крајње време да изађем на површину. Али таман кад сам хтео да дам сигнал за извлачење, приметно сам дугу сенку која се страховитом брзином устремила на мене. Прибио сам се сасвим уз корални зид и извукао велики ронилачки нож. Чинило ми се да је шиљата ружина њутика морске немани прошила на свега неколико сантиметара од прозорчета на мојој кациги. Замахнуо сам руком и свом снагом зарео нож у бео стомак прождригаве рибе. Крв задрља воду око мене док ајкула нестане у мраку трајући се и праћкајући својим великим перајама.

Када сам се нашао на броду и мало одморно од напора и страха сви смо пришли електричном упалачу помоћу кога се активира експлозив.

Неколико тренутака није се ништа дешавало, а онда смо чули дубоко испод нас притугу.

МЕСТИМИЧНО ТОНЕ...

Најновија мерења дебљине леда на Антарктику дају основу за претпоставку да се испод леда не налази архипелаг, како су сматрали многи научници, већ јединствени масив копна, континент. Овај, међутим, местимично лагано тоне под огромном тежином леденог покривача, чија највећа дебљина достиже 4.000 метара.

НОВА ПРЕСТОНИЦА...

Већ више од две године гради се нова престоница Бразилије — град Бразилија, на једној висоравни од 1.200 метара надморске висине, а 940 километара далеко од Рио де Жанеира. Претпоставља се да ће она у скорој будућности имати око пола милиона становника и бити не само административни, него и економски и културни центар Бразилије. Јужно од града на реци Паранајби гради се брана са хидроелектричним централом која ће нову престоницу снабдевати енергијом. Церемонија премештања престонице Бра-

зилије из Рио де Жанеира у Бразилију предвиђена је за 21 април 1960. године.

САДАШЊЕ ПОТРЕБЕ...

Садашње потребе Индије у нафти износе годишње преко 6 милиона тона, док се за исто време у земљи извади само 400.000 тона, Индија тако тр-

његов приатлантски део до Ломоносовљевог планиског венца назван је Нансенова котлина у част норвешког поларног истраживача Фритлофа Нансена (1861—1930). Новоткривени подводни планиски ланац, паралелан са Ломоносовљевином венцом, који се пружа од острва Врангела до острва Елсмирава Земља назван је Мендељејев венац по

ловца Литкеа (1792—1882). Водени простор између Гренланда и Шпицберга назван је мореуз Фрама у спомен Нансеновог експедиционог брода у коме је овај чувени испитивач предузео 1893 године пловидбу према Северном полу. У спомен бродова који су пловили по тим водама названа су још три објекта: Плато

нов тип електричне централе, јединствене у Европи. Турбине, котлови и помоћна опрема неће се налазити у згради већ под отвореним небом, што је око 2,5 пута јефтиније од праве централе исте такве јачине. Сва опрема мора зато да се гради од материјала отпорног према атмосферским променама. Гориво ове централе биће земни гас из Карадишког налазишта и мазут као резервно гориво. Она треба да проради пуним капацитетом 1961 године. Предвиђена је изградња још неколико станица отвореног и полуотвореног типа.

Из географије...

ши годишње око једну милијарду златних рупија за увоз нафте и њених деривата.

НОВА ИМЕНА...

Недавно је Савет Географског друштва СССР донео одлуку о давању имена низу објекта које су у Арктику открили совјетски научници. По тој одлуци централни дес океана зваће се Арктички басен.

чувеном руском хемичару Димитрију Мендељејеву (1834—1907). Рејон највеће дубине Северног Леденог Океана, у Нансеновој котлини (5.220 м) назван је котлином Г. Седова по имену брода који ју је открио, а овај је назван именом Георгија Седова поморца и поларног истраживача (1877—1914). Суседно удубљење названо је „Котлина жедолоца Литке“ према имену чувеног руског географа Фјодора Пав-

„Јермака“, подводни плато северозападно од Шпицберга, Бразда „Лене“ — жлеб који пресеца подводни Нансенов праг на северу Гренландског Мора и Плићак „Оба“ — код северноисточног рта Гренланда.

ЈЕДИНСТВЕНА У ЕВРОПИ...

У близини града Баку у Азербејџанској ССР гради се

НАЈВИШЕ У ТИХОМ ОКЕАНУ...

Океанских потопина дубљих од 6.000 м има само 24. Од тог броја двадесет их је у Тихом Океану, три у Атлантском и једна у Индијском Океану. Температура воде у најдубљој котлини, Маријанској (11.040 м), на површини износи + 29,16 степени, а на дну само + 2,19 Целзијусова степена.

ПРОПУШТЕНА БЕСМРТНОСТ

Прослављеном енглеском писцу Бернарду Шоу једном се догодила незгода. На њега је налетео неки бициклиста и кошто га је ударио, али и пре познао, стао се извињавати. Шо му рече:

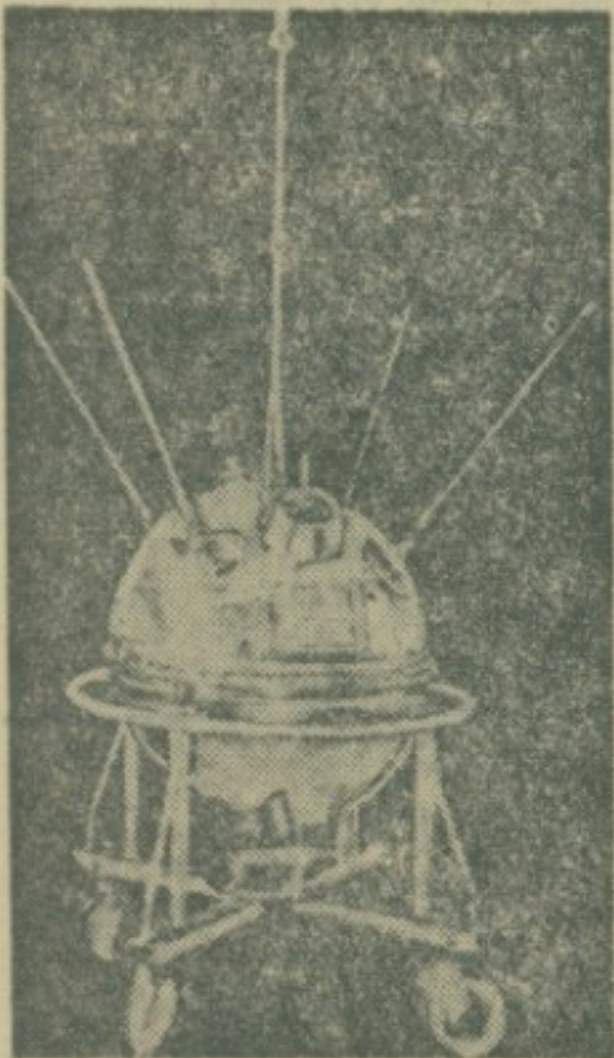
— Нисте имали среће! Да сте само мало јаче ударили, постали бисте као мој убица — бесмртни.

ПРВА У ЕВРОПИ

У Данској свако пето домаћинство има телевизијски пријемник. Зато у односу на број становника Данска претставља европску земљу са највише телевизора.

Саћелиши-сјасиоци

Међу предлозима за коришћење земљиних вештачких пратилаца налази се и један, сасвим неочекиван, који је потекло од једне групе америчких инжењера. Они сматрају да би требало отпремити у васиону сателит који ће имати задатак да открива места на земљи где се догодила каква авионска несрећа, где је

принципима распрострања радиоталаса. Као што нам је познато, сателит може да прими са Земље и сасвим слабе радиоталасе, а затим би могао да их у одређеном правцу врати на Земљу. Захваљујући проналаску научника Доплера, сателит би „знао“ да ли се приближава или се удаљава од места несреће.

Претпоставимо да се неки авион срушио на пуну територију и да његов радиоотпремник даје сасвим слабе знаке СОС на таласној дужини која је за то одређена. Вештачки сателит са кружном путањом преко оба пола, да би му била доступна сва места на земљиној кугли, забележиће на магнетофонској траци позиве за помоћ, њихову таласну дужину и час емитовања. Потом ће да емитује на Земљу примљене податке. На основу њих и положаја сателита када је примао позиве СОС, специјалне станице за хитну помоћ могле би да утврде место несреће. Према изјави предлагача, отступања до места несреће могу да износе највише 1,5 километар. Цео слаботрајни сателитно-спасоцима прочитан је на последњем конгресу радиофонских инжењера у САД.

БЕЛЕ ВЕВЕРИЦЕ

Огромни брест на имању Роберта Ридвеја, америчког природњака омиљено је станиште у свету јединствених, белих веверица из Олмија, у држави Илиноис.

Новост на изложбама

Према неким обавештењима Институт за савремену уметност у Лондону увео је једну новину на изложбама: слике се убудуће неће вешати на зидове нити урамљивати — оне ће једноставно бити положене на под.

Нове фереце

озната лондонска магла достигла је, као што је већ писано, тужну славу 1952 године кад је за свега 4 дана,

у децембру месецу, због ње изгубило живот око 4.000 грађана. Жртве отровних гасова из индустријских и неколико стотина хиљада приватних димњака биле су углавном старије особе болесне на плућима, од бронхија и од болести органа за крвоток. На почетку сребрнастобела, магла је под утицајем испарења и чађи које је обарала на земљу, нагло променила боју. Прво жућкаста, потом кестењаста, она се претворила у мрчку завесу тако да је видљивост на улици износила свега до 28 сантиметара, што значи да људи нису могли да виде ни своју шаку. Услед специфичности енглеске климе тих дана није дунуо ни најмањи ветрић да растера затровани ваздух.

њом очекују шта ће им ешта донети. Неки од њих кад је магла веома јака, стављају преко лица маске, и зато тада изгледа као да се Лондон налази усред рата. Али они који стварају моду брзо су се досетили и направили образине. Маска на нашој слици названа

је „арабанске ноћи“. Поред тога што је корисна пријатна је и за око.

потонуо брод или пала космичка ракета. Технички метод би се заснивао на већ познатим

★ ★

Занимљивости

Арабљани више воле беле коње него црне. Зашто? Да ли зато што су бели бржи од црних и издржљивији на сунцу или што мање једу, или просто зато што су лепши?

Међутим, разлог је сасвим други: бели коњи боље подносе топлоту. Познато је да бела боја апсорбује мање топлоте него црна.

★

У једном друштву неко је поставио питање:

— Какве ли је глумице највише волео Шекспир?

Међутим, онај ко је то питао није знао да за време Шекспира нису постојале глумице него само глумци који су играли и женске улоге.

★

Која животиња најбоље види у мраку: сова, слепи миш или можда леопард?

Ниједна животиња не може да види у потпуном мраку.

★

Ко чује глас спикера брже: слушаца који се налази у сали или онај који слуша пренос са удаљености од 2.000 километара?

Одговор ће вас можда изненадити — чуће пре онај са 2.000 километара удаљености, јер кратки таласи прелазе за један секунд 297.000 километара, док звучни таласи пређу само око 340 метара у секунди.

★

Да ли храна у отвореној металној кутији услед оксидације може да се поквари? То је погрешно мишљење. Храна се квари услед размножавања бактерија а не од додира с металом, како се обично мисли.

★

„Апарат за успављивање“ израђен је у Америци. Помоћу њега и једне плоче која производи стално монотони звук кише човек може лако да заспи.

★

У једном хотелу у Енглеској пас помиче свом газди да сноси празне флаше у подрум. Газда врди да пас у том послу никад не направи никакву грешку.

★

ДРУКЧИЈЕ СЕ НИЈЕ МОГЛО

Мада западнонемачка општина Рајнфелд нема довољно ватрогасца, а кад год избије пожар мноштво сељака се окупи да посматра гашење. То је пало у очи претседнику општине па је наредно полицијцима да забележе имена посматрача. Сваки мушкарац који тринут буде записан мораће „добропољно“ да ступи у ватрогасну чету Рајнфелда.

ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ

ПО МОТИВИМА ИЗ НАРОДНИХ ПРИПОВЕДАКА

Овај чланак на-
писао је чувени
глумац, и велики
љубитељ деце,
који је пре неко-
лико година по-
сетио нас

ДЕНИ КЕЈ

беник из Организације Уједињених нација рекао ми је:

— Потребно је да нам помогнете у здравственом подизању деце у свету.

Објаснио ми је да у многим земљама Азије и Африке постоји приличан проценат оболелих од туберкулозе. Да се заштите будући одрасли грађани треба им, док су још деца, дати инјекције извесних лекова. Предложио ми је да објаве разне здравствене центре Организације Уједињених нација и да снимим један филм под насловом „Детињство на првом месту“. Истовремено се очекивало да ће моје присуство у здравственим установама, кад родитељи доведу децу да приме инјекцију бити од користи, јер ћу умети да им одагнам страх према лекару и инструментима.

Предлог сам прихватио, али ћерки нисам смео да кажем да ћу отпутовати. Дани су пролазили, а једне недеље увече, пре но што ће да легне, она ме погледа у очи и рече:

— Ти одлазиш?
— Па, тачно је. Идем на пут.
Док сам размишљао како да јој то саопштим она је сама погодила!

— Кад полазиш? — запитала ме је озбиљно.

— За недељу дана. Али до таде ћемо се сити наиграли. Ако ти желиш, сваког дана ћемо ићи на плажу. Слажеш ли се?

— Да — одговорила је она, али без икаквог одушевљења.

Уствари, моја Дина се са мном већ опростила.

Турнеја је започела са Индијом. Путовали смо из места у

место. Деца нису била много узбуђена што им долазимо баш из Уједињених Нација. Гледајући игле и шприцеве била су заглашена. Требало је да им скренем мисли на другу страну, али како?

„Облаци плави“

Да им се претставим као филмски глумац, било би савршено глупо. Да улазим у њихове собе с буком и веселим изразом лица, сматрали би да сам шенуо. Моја риба коса и стран језик, још више би ме удаљили од њих. Међутим, при метио сам да сва индискa деца имају веома развијено осећање присности. Значи, требало је да им се приближим на ненаметљив начин.

Прошетао сам селом и сео на земљу крај пута. Деца су то приметили и почела дагањо да ми се приближавају. Кад су пришли довољно близу начинио сам гримасу и сви су прснули у смех. Онда се један од њих ослободио и сам начинио гримасу као одговор. Ја сам на то одговорио новом и тако је дошло до општег ослобођења. Устао сам, пљеснуо рукама и започео једну дечју игру у којој сви учествују. Пошто је одушевљење достигло врхунац, ухватили смо се за руке, потрчали, обилили једну лагуду и радосно стигли пред зграду где су нас чекали лекари. Гледајући у мене деца су мирно примила инјекције не помишљајући да заплачу.

Ово искуство ми је много користило, често сам га понављао у току путовања, али у провинцији Мисори нашао сам се пред новим проблемом. Дан је био спаран, соба загушљива а двадесет дечјих постеља стајало је поређано крај зида. Кад сам ушао ниједан малишан ме није погледао. Срећом у дну се налазио клавијир. Сео сам тихо додирнуо дирке и запевао. Два малишана се окренуше према мени.

— Засвирај, Дени! — прошапутала мој пратилац. — Раздмај их.

Ја сам дао главом одречан одговор.

— Онда почни „Облаци плави“.

Кириј

Овог пута, уместо да пева, ухватио сам реч, али тихо као за себе. Више њих ме је погледало а најхрабрији ми се приближише. Кад сам завршио, гледали смо се неколико тренутака озбиљно, а онда сам искриво лице и сви су прснули у смех. То је привукло пажњу и осталих, који су нам пришли. Тај њихов, не мој

смех, ударио је печат нашем пријатељству. Сви су ми пришли и ја сам постао члан њихове заједнице.

О свему томе сам размишљао у вези са мојом Дином. Хтео сам да пронађем пут како да јој се приближим и она ми се указао у једној малој болници Централне Индије.

Малишан Кириј, кога су родитељи донели у болницу да се над њим изврши операција, имао је пет година. Успавао је и лекари су извршили операцију а потом су га спустили у малу постељу да се пробуди. Докле год је операција трајала родитељи су се налазили у његовој близини, тихи и ћутљиви. Нарочито су били смиренни док анестезија није започела своје дејство, јер су хтели да их он такве запамти.

Био сам стално присутан, па и у тренутку кад је Кириј отворио очи. Да сам му био отац, бесумње бих почео да се смејем и да се шалим како бих га одбродвољио и насмејао. Али кад сам опазио како Кириј посматра мирна лица својих родитеља, постало ми је јасно колико сам грешно са својим дететом и колико је било мудрости у њиховом држању. Родитељи су само изговорили његово име:

— Кириј!

Помиловили су га по руци, али му нису открили ни своју забринутост ни одушевљење. У току неколико сати говорили су само кад је он хтео, смејали су се кад се њему смејало. Нису му се наметали ниги су од њега тражили да донесе олакшање њиховим властитим узбуђењима. Били су ту да му пруже љубави колико је њему потребно. Налазили су се покрај њега као извор снаге из којег он може да црпи колико му је потребно.

Сјајан предлог

Моја турнеја се завршила пошто сам пропутовао 65.000 километара по земљама Азије и Африке. Кад сам стигао на аеродром жена и кћи су ме дочекале са оном уобичајеном уздржљивошћу која следи после сваког другог одсуства. Пољубио сам их, али без великог узбуђења. Узео сам их за руке и пошли смо кући. Имао сам луду жељу да се пресамитим напола и да корачам са Дином образ уз образ. Хтео сам да јој излужим све моје неспокојство и да сазнам шта ми даје за узврат. Желео сам да је притиснем на груди и формално истиснем из ње изјаву како је патила што ме није било код куће. Све то хтео сам да доживим одједном.

Али, у Индији сам научио како отац сме да се понаша. Знао сам да јој треба времена да би ме поново укључила у свој свет.

Жена ми је успут у неважном разговору причала шта се све догодило у мом одсуству. После смо мирно вечерали, изишли на терасу да као и обично попијемо кафу, кад моја кћи рече:

— Тата, хоћеш ли да сутра идемо на плажу да се играмо?

— Наравно! — узвикнуо сам.

— Сјајан предлог!

Раширио сам руке и моја девојчица се из све снаге залетела да ми се обисне о врат. А протекло је само три сата откако сам стигао на аеродром.

Од тога дана више никад не оптерећујем дете својим осећањима. Не само кад сам дуже одсутан, већ уопште, у свакодневном додиру. А једног дана кад порасте, испричаћу јој шта она и ја дугујемо малом Кирију и његовим родитељима.

СВЕ ЗБОГ УРАНА

У Француској, у покрајини Кантал село Сен Пјер мора да буде пресељено. Овоме није узрок ни клизање терена нити каква вулканска ерупција већ проналажење урана. Испод темеља села откривено је богато налазиште ове руде па је префект са одборницима донео одлуку да се село пресели у други крај. Већ се раде нацрти за ново насеље. Када становници буду прихватили пројекат новог насеља старо ће булдожери и радници раскопати. Све станбене куће, школу и општину ће порушити до темеља. Једино ће гробље остати недирнуто.

Економисти су прорачунали да се сеоба и подизање новог села исплати јер ће копање ове руде бити јевтино пошто се она налази непосредно под површином. Поред тога обезбедиће се запосљење беспосленим рударима из рудника Шампањак који је пре неколико месеци затворен.

ГЕТЕ У ПИВНИЦИ

У Минхену је до Другог светског рата стајао леп споменик највећем немачком песнику Гетеу, али је тада уклоњен. Општински одбор се после рата није потрудио да споменик врати на своје место или подигне нови. Неки поштовалац Гетеа, када је дошао у Минхен, био је због тога страшно озлојеђен. На постољу споменика поставио је таблу на којој је написао: „Отписао сам у пивницу. Јохан Волфганг Гете“.

ДОКАЗАНО

Доказано је да једна особа може сама себе да „вуче“ у чамцу помоћу конопаца причвршћеног за крму, и то низом кратких и отсечних траја у правцу прамца.

ДОБРО СУ ЗНАЛИ...

Извесни урођеници нису никад видели микроскоп ни микробе, али веома добро знају за дејство бацила. Очи Другог светског рата, једна научна експедиција на Новим Хебридима, архипелагу у Меланезији, наишла је на урођеничко племе чији су чланови употребљавали стреле које убодом проузрокују обојење тетанус. Пошто су испитали врхове стрела, установили су да урођеници окужују оружје једном течношћу чији састав држе у тајности. Али, кад су стручњаци ставили течност под микроскоп, констатовали су да се у њој налазе бацили тетануса.

Чланови комисије испитали су урођенике и добили запуњујући одговор. Они су, наиме, добро знали да се у течности налазе „мале животиње које се не могу видети али једу кожу особа које стрела рања“.

СКРОМНОСТ ВАН КЛИБУРНА

Кад је млади амерички пијаниста Ван Клибури пошао у СССР да учествује на конкурсима Чајковског понео је од гардеробе само једну кошуљу за вече и једну кратку од целулонида коју је добио на поклон од једног свог пријатеља, као и пуловер који му је извиривао док се клањао после аплауза. Тако је изгледао Ван Клибури кад је примио највеће светско признање и освојио прву награду за клавијир у Москви.

Ни после тога није имао времена да обнови своју гардеробу, јер је добио одмах разне ангажмане.

Тек после другог концерта у Карнеги холу Клибури повери свом пријатељу да му фон на десној ципели „лева“ и доладе:

— То су ми једине ципеле. Не могу да стигнем друге да купим иако сам због њих на првом концерту хтео да паднем на нос.

— Па како сте могли толико да рескрирате? А шта је било с педалом? — запита га пријатељ.

Слегнувши раменима, Ван Клибури рече:

— Прилепио сам фон парчетом гуме и све је било у реду!

У КОЈИМ СУ ГОДИНАМА НАУЧНИЦИ НАЈВИШЕ СТВАРАЛИ

Британски научник Денис је испитивао у којим су годинама научници били најпродуктивнији и постигли најзначајнија научна достигнућа. Прочучио је групу научника: 17 астронома, 24 хемичара, 19 геолога, 17 математичара, 34 биолога, 17 лекара, 20 филозофа и 10 разних струка, који су живели у 19 веку и дочекали 80 година старости. Денис је доказао да су научници од своје 20 до 30 године старости

објавили просечно по девет научних радова годишње. Од 30—39 године број се пене просечно на 26 радова годишње а од 40—50 године старости нешто опада — на 24. Затим се њихово стваралаштво смирује, тако да се од 60 до 70 године своди на свега 18. Преко 70 година старости објављује се по 13 радова за годину дана. Број објављених научних радова износио је од 20—70 године просечно по 93 а од 70—80 по 102 научна рада.

ГАРАЖА НА БРОДУ

Британски брод „Камбера“ од 45.000 тона има дизалицу на шинама помоћу које се утоварују аутомобили директно у гаражу под палубом, довољно

велику да прими 60 кола. Када брод пристане возила се могу лако ставити путницима на располагање.

СИМА
ЗИМА
и
БЕРНАРДИНАЦ

ДА БИ ДОКАЗАО...

Докора се веровало да су људи Каменог доба живели без крова над главом, али је један дански археолог недавно демантовао да људи пре 7.000 — 10.000 година нису могли каменом оруђем саградити себи неку кућницу. Да би доказао ово, археолог је позајмио главу камене секире из једног музеја, насадио је на дрвену држалицу и дао једном столару. Овај човек је отсекао стабло боровог дрвета са 20 см. у пречнику и отесао греде за свега десет часова. Затим је помоћу другог оруђа из Каменог доба припремио даске и други потребан материјал и у року од два месеца направио себи комплетну кућницу: с кровом, вратима и прозорима. Најинтересантије је да секиру за све ово време није требало ниједном оштри. Тако је дански археолог доказао да су људи Каменог доба могли, ако су хтели и — умели, да саграде себи кућу за становање.

БИЛИ СУ ПРВИ

Шпанским и француским Баскима приписује се да су одлазили преко Атлантика бар сто година пре него што је Колумбо открио Америку и да су убијали китове недалеко од обале Њуфаундленда. Али се позитивно зна да су Баски ловили у тим водама у шеснаестом веку, а Холанђани тек после 1607 године, када је Хенри Хадсон открио мноштво китова у области Шпицберга.

НОВОГОДИШЊИ ПОКЛОНИ

Западнонемачка индустрија играчака пустила је у продају најновије моделе ракета и сателита. Читавих десет метара ракета може да полети увис, а тада избаци сателит који кружи неколико минута.

Између осталих играчака привлачи пажњу и васнонски брод. Са старта полази скупљених крила, а када достигне одређену висину она се аутоматски рашире, и брод се претвори у праву летилуцу. Она може да преносе дечју пошту из једног дворшта у друго.

НЕ НА ЈАВНИМ МЕСТИМА...

Удружење противника пушења у Великој Британији захтевало је од владе да донесе законски пропис којим би се забранило пушење на јавним местима. Ово удружење одржало је збор поводом 341 годишњице уношења дувана у Велику Британију. Са овог првог састанка члановима владе су послати изводи из манифеста којим се тражи да загарантују свим грађанима Велике Британије право на свеж ваздух. У Великој Британији је досад било дозвољено пушење у свим јавним локалитетима и местима, биоскопима, позориштима, аутобусима и подземној железници.

ЗЕМЉА ИМА РЕП

Совјетски астроном Фесенков објављује да Земља има реп оличан кометином и да га вуче у свом орбиту. Поред тога установљено је да је овај реп састављен од честица ваздуха, дуг око 100.000 километара. На овај начин Земља вуче за собом један део своје атмосфере који је тежак око 11.000 тона што претставља уједно и њен губитак.

ЈЕДИНИ...

Орнитолози кажу да птице немају осећање укуса и мириса. Затим да су голубови птице које пију „усисавањем“. Друге птице забацију главу да би прогутале воду узету у кљуно.

Регистар путника или како се у оно старо време називало „Књига пришећених и отшећених из Београда“ — био је врло значајан документ о коме је тадашња Управа града водила нарочиту бригу. У том Регистру путника био је тачно забележен сваки човек који је из Србије намеравао да путује некуд ван ње, као и онај који је долазио у њу, или је пак путовао „по вилајету“ — то јест по унутрашњости Србије, обично неким трговачким послом. Сви ти путници требало је да се најпре пријаве „Управитељству вароши београдске“, које им је издавало пасоше, односно одобрење да се могу кретати по Србији или из ње изаћи.

„Управитељство“ је давало и потврде за „стално постојање у књажевству Србије ново пришећених житељама“. Регистри путника, који су „виђењени“ у Београду, у оно најстарије време стварања српског Београда, углавном су током ратова и невоља који је доживљавао Београд — уништени. Као нека посебна реткост сачувао се један такав регистар, који само делимично обухвата половину јуна месеца 1834 године и завршава са 14 јулом 1836 године.

У регистру је забележено да је кроз Београд 1834 године прошло 4956 путника. То је приличан број за оно време. Али треба имати на уму да је Београд једино улазно и излазно место Турске царевине на њеној крајњој северној тачки према Европи. И ко је год хтео да из Аустрије крене према срцу балканске Турске, морао је да прође кроз Београд, а да би из Турске изишао, опет му је најпогоднија излазна тачка била — Београд.

Регистар „Управитељства београдске вароши“ о промету путника има неколико рубрика: одакле долази, куда иде и шта је радио у Београду. Ти подаци су забележени за готово пет хиљада путника у 1834 години. Податке о тим путницима саопштићемо само укратко. Београдска варош тада је имала једва осамнаест хиљада становника. Турци су још увек претстављали одлучујућу снагу у животу „вароши и града београдског“.

Негде августа месеца 1834 године дошао је из Македоније, из града Велеса, читав караван, који је предводио Јован Крстић, као „најстарији“ — „бежећи од Турака“, који „дошавши домова посекоше и многе домаћине“. Забележено је да је Крстићев караван путовао готово два месеца док се није домогао слободног „хришћанлука књажевине Србије“.

Јован Крстић, „дотерао“ је са собом „десетину селета деча“ — од „Једне године навише“. И молио је Управу вароши београдске, ако неће старије, да бар децу спасе. Има једна сачувана белешка у којој се каже да је Јовану Крстићу „дато да се насели у Палилулу“ и да су српски житељи вароши београдске „као једна душа својом сиротињом притекли у помоћ Македонцу Јовану и многољудној његовој фамилији“.

Међутим, те године није само Јован дошао из Македоније. У Београду се стекло мноштво људи из Сереза, Водена, Битоља, Штина, а поред њих и Бугара из Софије, Вилина, Трнова, Пасарлика, чак и из Пловдива и из Варне — који су чули да је „Србија слобода хришћанлука и да светли кнез Србије радо прима сва-

кога који долази у његову земљу“. Неки су се од тих балканских дошљака задржали у Београду, и за „стално насе-

ље“ — одређена им је Палилула, која се баш те исте године почела да изграђује као српско предграђе београдске вароши. А други су, опет, како је то забележено у регистру путника, насељени „по

СТРАНЦИ У БЕОГРАДУ 1834 ГОДИНЕ

вилајету“, што значи по унутрашњости Србије. Те исте године у Србији је насељен приличан број Јевреја из Босне и Цинцара из Македоније. Међутим, многи од Цинцара само су се привремено задржали у Србији а потом су прешли Саву и Дунав „тражећи сроднике по аустријској царевини“.

Ко све није прошао кроз Београд те 1834 године? — Турски управници за Босну и Херцеговину, дервиши, који су у Београду по цамијама држали своје обреде и својом страшном спољашношћу задавали страх и деци и одраслима по вароши београдској, пеливани и мајстори разних вештина, који су долазили са Истока, чак и неколико „Индијанера“ — са живим змијама у корпама, трговци са истока, од којих је један и куту донео у Београд, и услед оштрих наредба кнеза Милоша још полужив живим кречом поливен, — а „све његово ватром спаљено“. За босанског везира у Травнику кроз Београд је протерано мноштво дивљих зверала. Један лав са зубима оштрима, као у ветра, тигровска мачка, само већа, мајмуна сила и папагајови, у разним фелама фарбе, као и јна зверад восточна!

Из Сарајева је у Београд путовао „бећар“ Петар Јовановић, нудећи се српском кнезу Милошу „да подигне буну тамо где је још није било, а у славу народа српског“. И то није био једини „бећар“ професионални ратник који је походио Србију да би према традицији бећара из српских устаника добио ухлебање у Србији кнеза Милоша, који је у то време (1834) окрутно почео да угушује све побуне не само на својој „пријци“ него и ван ње.

Из Земуна, у склопу тих многобројних путника, који су регистровани у Београду,

дошао је и неки брица — скитница који је београдским госпођама чудио „волшебну помаст“ што скида све маље и младежи са лица.

По наређењу кнеза Милоша био је одмах протеран из Београда, јер овај кнез није имао никаквог разумевања за козметичку. Брицу су вратили на аласком чамцу у Земун, и кад је добро одмакао од обале сва могућа проклетства „свих свевишњих сила“ упутио је Београду — „Србији и њеном височајшем књазу“. Али то је већ било с оне стране Дунава, којом је владао аустријски „цесар“.

Долазе, одлазе и проходе путници те 1834 године кроз

варош београдску. Сваки од њих тачно је убележен у „Регистар“ и сваки носи своју „нумеру“. Нико није промакао Управитељству вароши и о сва коме од њих сачувана је понека белешка. Не само о страним и о домаћим путницима, који су сви одреда у Београду морали да овере своје пасоше. — „Ту се задржао два дана господин Јаћим Вујић; лешило и картеоне многе набавио из Земуна града и потом у Крагујевац светлом кнезу отишао увеселења ради“.

А одмах иза тога и нека друга белешка: „Из Босне протераше четири бега цару непокорних; ми Срби воде и хлеба ни додасмо, а Турци нимало већ као животиње отераше низ Цариградски друм“.

Тако је кроз Београд те 1834 године прошло око 5.000 људи који су у њега стизали са разних страна и с разном судбином.

ЗА ПЕДЕСЕТ ГОДИНА

Група енглеских лекара испитивала је да ли брзина раста ноктију зависи од температуре. Сваке недеље, вршена су мерења ноктију 49 морнара и то једне групе која је пловила по Арктику и друге која је крстарила по тропским морима.

Уврђено је да нокти различито расту код равних лица, да расту мало брже на средњем прсту него на палцу, на десној шаци него на левој и

код људи који гризу нокте него код оних који их секу. Нокти нешто мало спорје расту у хладнијим пределима.

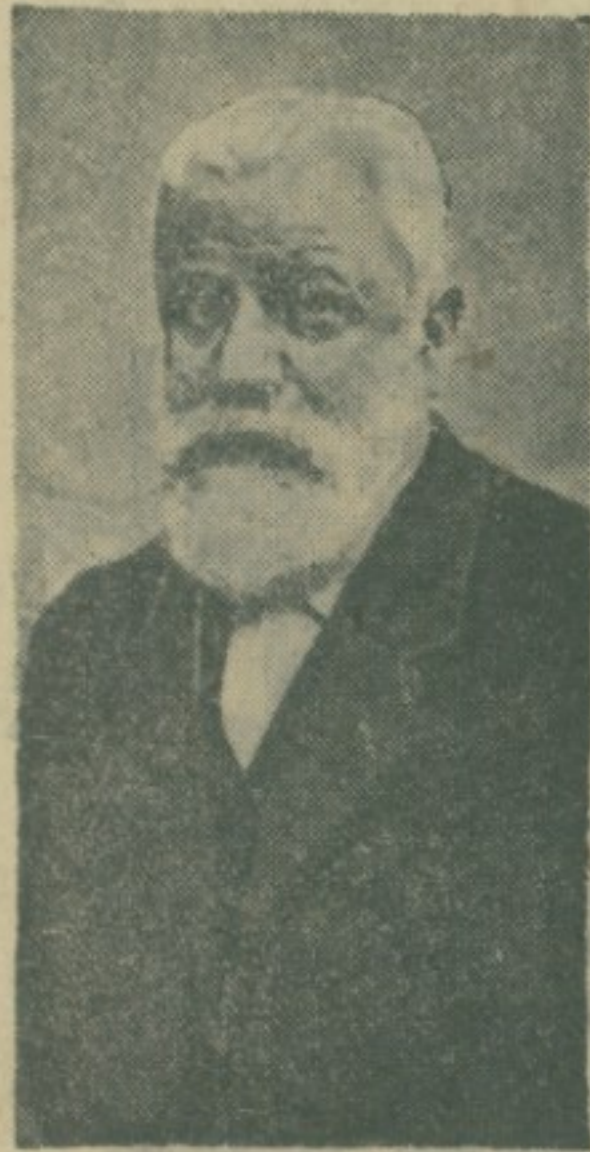
Може се рећи да у току дана, просечно, нокат порасте за 116,7 хиљадиних делова милиметра (114 на Арктику, 119,4 у тропима) што значи да би за педесет година, човеку који га не би секао, нокат био дуг 2,117 метра!

КО ЧЕКА НЕ ПЛАЋА

Власник ресторана „Вевеник“ у Цириху увео је једну новину за своје посетиоце. Ко год жели да руча у овом ресторану добија бон са тачном датумом времена када ће до-

бити обед. Сваки гост може да чека највише 12 минута а уколико дотле не добије јело, оно му се сервира бесплатно на рачун дирекције хотела. Тако је госту обештећено чекање.

ФЕРНАН ФОРЕСТ

III ре нешто више од двадесет година 21 марта 1939, једна сиромашна старица умрла је у Неју, крај Париза, у врло скромном стану. Она је била удовица човека на чијем су изуму други стекли милијарде. О њему не зна вероватно ништа ниједан власник мотоцикла или аутомобила а у малом „Ларусу“ може се о њему наћи само неколико речи: „Форест (Фернан), француски проналазач (1851—1914), коме дугујемо експлозивни мотор“.

Лутање по Француској

Да видимо ко је био тај скромни проналазач и зашто је остао заборављен.

Рођен је 13 октобра 1851 у Клермон-Ферану, у породици тапетара. Касно је пошао у основну школу и мада није изучио више од три разреда није се устручавао да као зрео човек напише две цењене књиге: „Мотори“ и „Чамци-аутомобили“.

У непнастој години ступио је на занат код једног механичара. У Клермон-Ферану, граду чувеном по прављењу ножева, оспрасно се заинтересовао за механику. Радећи у тој струги свега три године, конструисао је машину за савијање металних кракова, кроз које се стављају прсти на макама, што се докле веома мучно радило рукама.

После Француско-пруског рата 1871, двадесетогодишњи Форест долази у Париз и запошљава се у разним фабрикама за механичке конструкције где су га стругачи брзо запазили као изузетно даровитог. Али, ни на једном месту не може дуго да остане. У оно време, па и касније владала је мода да младе занатлије свих земаља путују од града до града.

ЗБОГ ТОГА...

Љуштуром живог рака има зеленкасто плаву боју створену од комбинације разних једињења. Ова веза се распада у кључалој води тако да једињења црвене боје избјају на површину. Услед овог процеса љуштуром скуваног рака постаје црвена.

На научној бази...

У свом општем напретку наука је стигла да се позабави и печеном месом. До пре извесног времена испитивано је како се може најбрже пећи, али кад топлиота долази изван сировог меса. Тако је начињен најбољи, али и најскупији „рндар штедњак“. Отскора је пронађен нов начин: цев од пластичне масе стави се у очишћено пила или у комад бифтека. Потом се у цев изазове кретање хемиског производа названог Ферон 12 који ствара топлиоту. Кажу да је тако испечено месо не само брже готово већ и много укусније.

ЗАБОРАВЉЕНИ

Зато и он целу једну годину проводи са друговима у лутању Француском. Они су га прозвали „специјалистом за прављење кварова“, јер где год је требало он је поправљао све што му се понуди: механичке разбоје, пољопривредне машине, алате и свакојаке справе.

Фернан Форест је између 1875 и 1910 учинио много малих и великих проналазака. Издржавао је породицу од осам чланова а ипак је стижао да буде и слушац предавања Високе школе за уметност и занатство.

Повређени у честољубљу

Занесен бициклом, који је у то доба био јавно у моди није могао да и ту понешто не пронађе. Усавршио је педал и измислио бољи начин за израду лаока. Захваљујући њему, браћа Ренар су основала прву фабрику велосипеда у Француској, а он, уместо да приконе на тај посао, одлази да ради у једној топоници.

Овај нестални човек у коме је било на претек далековидних мисли сматрао је да ће двадесето столеће бити век земаљских, водених и ваздушних машина које ће се стављати у погон помоћу мотора и запаљивог гаса.

Између 1875 и 1880, он је усавршио први мотор али зато што није имао довољно новца није могао да га патентира. Форест је пронашао и аутоматску кочницу за аероплане и друге механизме који су данас

у употреби. Године 1901, на изложби аутомобила у Паризу било је 136 тезги за продају аутомобилских делова, а на 135 њих су продавани његови изуми. Па ипак је остао сиромашан.

Како је могуће да такав човек остане без материјалних средстава? У Француској оног времена то је било сасвим могуће, јер приходе је имао само онај ко се изумом користи. Другим речима, онај који већ располаже новцем — за почетак. Један од Форестових па-

тената регистрован 21 децембра 1891 под бројем 218205, претставља „усавршени израз петролејских и плинских мотора“, што је уствари био данашњи аутомобилски мотор.

Године 1911 немачки произвођачи аутомобила прославили су педесетогодишњицу покушаја једног свог претече да начини у Немачкој први аутомобил. Повређени у свом националном честољубљу, Французи су оспоравали тај назив Немцима и наједном су се за-

У ОВОМ ЧАМЦУ, У МОНАКУ, ФЕРНАН ФОРЕСТ ЈЕ ИЗДАХН УО, ДОК ЈЕ МАСА СВЕТА КЛИДАЛА ЊЕГОВИМ ПРОНАЛАСЦИМА

ФЕРНАН ФОРЕСТ

китили именом Фернан Фореста.

Цео живот посветио аутомобилу...

Пошто су га пронашли у некој бедној радионици за ситне механичарске оправке, довели су га на велику свечаност приређену на Сорбони у његову част. У име Академије наука честитао му је велики научник Пол Пенлеве. Додељено му је одликовање Легије части и многи су се тога дана отимали да му стисну руку. Па ипак, 14 јула док је цела Француска брујала од бубњева и парада на дан највећег националног празника, њему су повериоци продали и оно мало непокретности што је стекао у току дуга живота.

Поново се указала прилика да се о Форесту говори на дан 12 априла 1914 године. У Монаку, кад се маса света, на челу са говорницима и приносом од Монака, сјатила на морску обалу, Фернан Форест је сео у један чамац који покреће „аутомобилски мотор“ да би извршио симболичну пловидбу.

Форест је ухватио мотор „Газеле“ и она је засела плаву површину Медитерана. Док је публика пљоскала и клицала, мотор је наједном закишљао и „Газела“ се зауставила.

— Шта се то догодило? Зашто мотор не ради? — питали су се људи на обали.

Догодило се нешто озбиљније од заустављања мотора. Форестово срце је престало да куца. Да ли од радости или од туге што живот није умео боље да искористи?

Године 1931 захваљујући једном новинару, сазнали се да је Форест оставио удовицу. Тада јој је одређена скромна месечна помоћ која је издана до њене смрти, 1939 године.

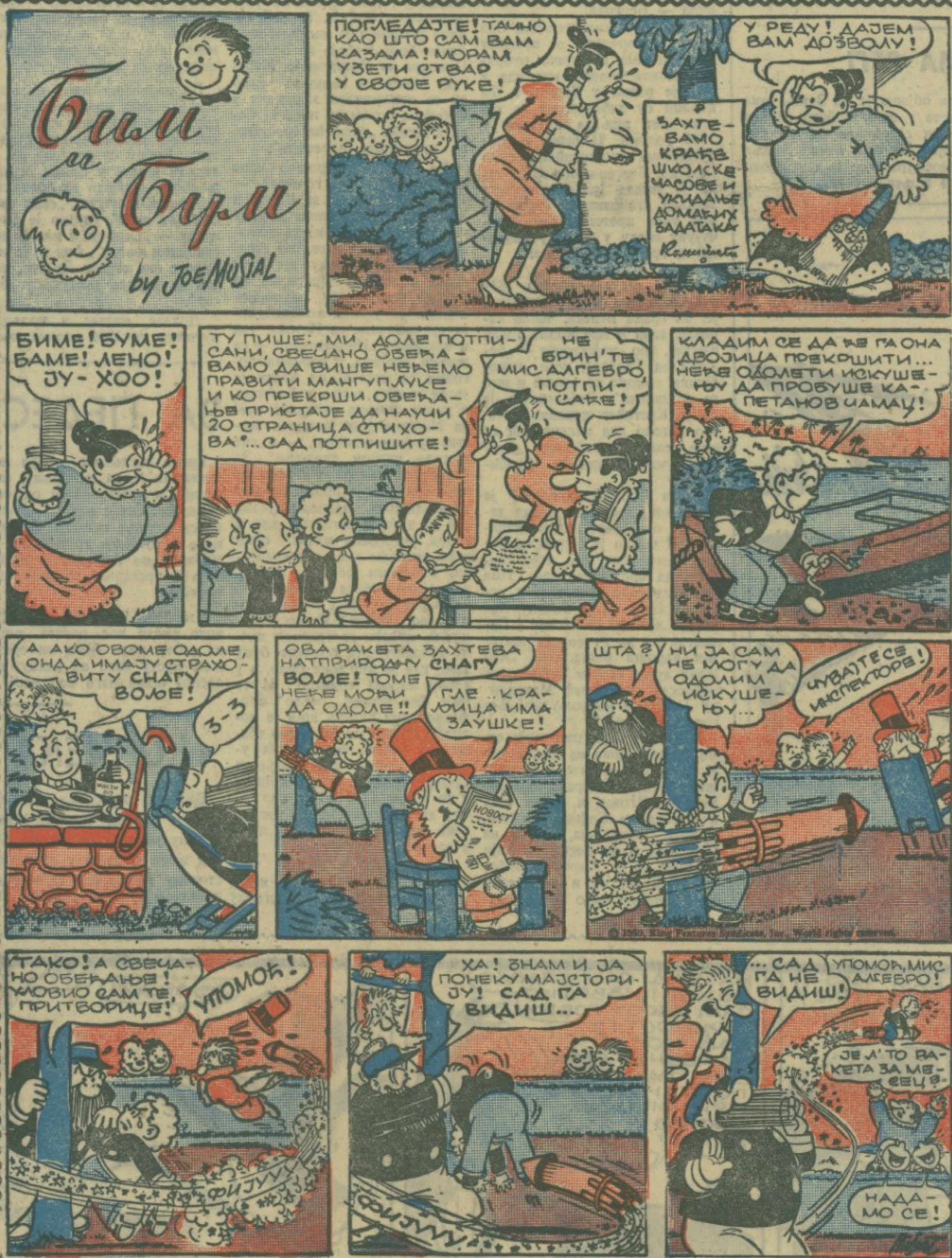
Толики људи воле аутомобил а не знају да се под лименим поклопцем налази много Форестових изума. Карбуратор је његов проналазак. Вишеструки цилиндрични мотор начињен од једног јединог блока такође је његов изум. За свевице, систем клапена и још друге „ситнице“ дугујемо човеку који је свршио само три разреда основне школе и цео живот посветио аутомобилу на кога његов власник никад није постао.

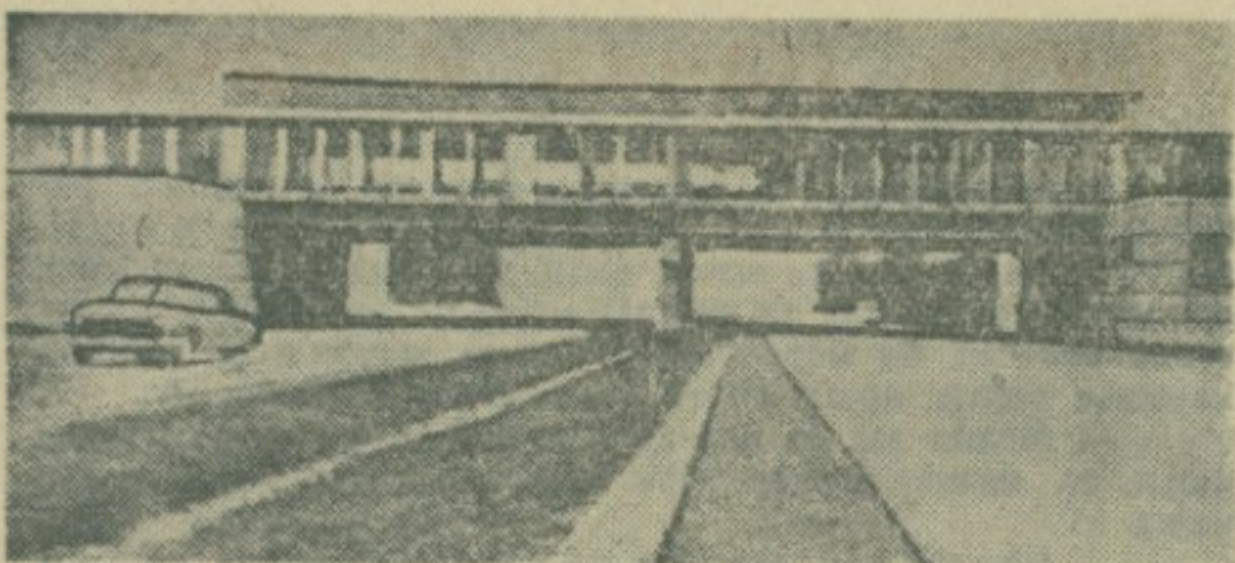
ВИШЕ ПУТА

Звечарка може да уједе више пута без обзира на резерву отрова. Неки природњаци кажу да то зависи од врсте, величине и доба старости саме змије. Иако је исцрпен сав отров она ће ујести. Први ујед је свакако, најфаталнији, јер ће убризгати највећу количину отрова.

Чико не зна...

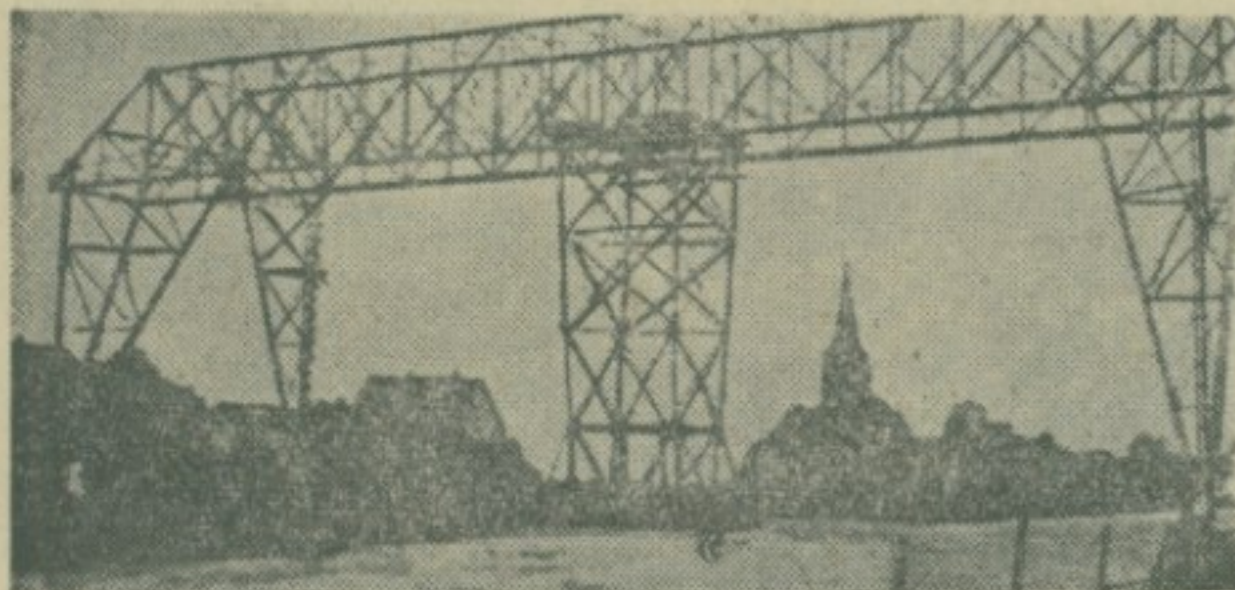
Нико не зна откуд потиче веровање да се слонове плаше мишева али је оно чврсто укоревљено. По једној претпоставци слон се плаши миша зато што би могао да му ује у сурлу или у уво и да се ту угнездн. Међутим, зоолози који годинама по зоолошким вртovima посматрају животиње, једнодушни су у мишљењу — слонове не само да се не плаше мишева већ их уопште не примећују.

Ресторан изнад друма

Посетиоци овог ресторана са стакленим зидовима док седе у њему могу да посматрају колоне аутомобила које пролазе испод њих. Зграда се налази изнад самог пута близу Лејк Фореста у САД, и у њу се може ући са обе стране — као на мост.

ЗА ПРЕЛАЗ ПРЕКО РЕКЕ

Чудна конструкција на слици која потсећа на мост коме су заборавили да изграде прилазе, налази се на Ост Риверу у Немачкој и повезује места Безбек и Остен.

Аутомобили и камиони се довозе до платформе која при ми терет и онда дела висећа конструкција на шинама помоћу моторног погона пређе преко реке.

СЕДИШТА ЗА НАВИЈАЧЕ

Када популарни амерички безбол тим „Цинкови“ отвори свој нови стадион у Сан Франциску навијачи ће бити изненађени — њихова седишта за време хладних ноћи биће угрејана. Радници инсталирају цеви у којима ће циркулисати

топла вода испод дела трибина за 20.000 гледалаца. За ово је било потребно уградити 10.500 метара гвоздених цеви и одговарајући бојлер. Већ ове јесени стадион ће моћи да се користи и за фудбал.

НЕОБИЧНА МАСКОТА

Фудбалска екипа лондонског клуба „Арсенал“ усвојила је као своје маскоте једанаест

штенади која су тек дошла на свет. Сваки од 11 играча ставио је у доколеницу по једног малишана.

СОС ПОЗИВ ИЗ ГАНЕ

У Акри, главном граду Гане, крајем новембра дошло је до тешке саобраћајне несреће. Из разврсканог аутомобила су испала два детета, брат и сестра. Девојчица је била тешко повређена, а дечака је поред фрактуре лобање имао и унутрашње крварење. Била је хитно потребна операција да би се спасли животи два детета. Пошто нису нашли хирурге специјалисте за овакве операције, ступили су у помоћ радиоаматери. Из Акре је један послао позив: „Тражи се доктор Ешкенаси из Тел Авива“. У једном селу крај Тел Авива овај позив је примљен. Радио аматер је сместа позвао град и после краћег чекања добио телефонску везу са лекарем. Доктор Ешкенаси је одговорио кратко: „Долазим“ и преко Рима кренуо за Акру.

Али позив није ухваћен само у Израелу. Један амерички радиоаматер га је такође примио и телефонирао у Вашингтон. Тако су одмах послата у Акру два хирурга америчке морнарице.

Позиву су се одазвали и други лекари. Јавно се и познати француски специјалиста за неурохирургију доктор Мишел Фелд, као и познати британски хирург доктор Цексон.

Пут из Тел Авива Париза и Лондона за Акру водио је преко Рима. На римском аеродрому три лекара су одржала консултацију. Оперисати или не? Два дана и две ноћи лекари су пратили стање здравља два болесника. Оно се полако побољшавало. Тада је одржан одлучујући конзилијум: операција се неће вршити. Животи девојчице и њеног брата Рамија сада су ван опасности.

Рођени у ваздуху

Ова два близанца рођена су наестогодишња мајка Стиверс у ваздуху у прекоокеанском авиону на путу Лондон-Њу-јорк. Захваљујући пажњи стјуаресе, сви троје — осам-

наестогодишња мајка Стиверс и деца осећају се добро. Из предострожности, одмах су са аеродрома у Гандеру пренети на клинику ради даље неге.

ЧАЈ ПРОТИВ РАДИОСТРОНЦИЈУМА

Два јапанска проналазача, доктор Тенци Угаји и Ејичи Хејаши доказали су да танин апсорбује стронцијум 90 пре но што овај опасни радиоелемент стигне до кичмене мождине. Јапанци су извршили следећи опит: у храну за мишеве стављена је сасим мала количина стронцијума. Потом је неким дато да пију раствор у коме се налазило 2% чајног танина. При каснијем прегледу је утврђено да мишеви који нису унели у организам танин имају у кичменој мождини одговарајући део радиостронцијума, док су га остали излучили из организма заједно са раствореним танином.

ДЕЧАК ПОБЕДНИК

На такмичењу у плетењу које је било организовано у Розевилу у Калифорнији победио је многе одрасле конкуренте и конкуренткиње седмогодишњи дечак Девис Вилер због чега је добио „плаву траку“.

Из животињске масти

У Пенсилванији је стручњацима пошло за руком да произведу нову пластичну масу од животињске масти уз додаток једне нарочите хемиске материје. „Масна пластика“ је отпорнија од досадашње, еластичнија је и не ломи се.

Летеле су санке према земљи бајки

Горе, доле, лево, десно, право, наопачке — летеле су атомске санке са двојцом путника према земљи бајки у век „Било је то давно...“ Назад, санке су се исправиле и сад глатко клизе.

Ески је провирио кроз прозор да би видео то Велико Непознато. Његове очи рашириле су се од чуђења. — Погледајте, докторе Дикери, погледајте! — повикао је Ески. — Каква дивна, чаробна земља!

Испод њих се простирао чаробан предео као из какве бајке. Шума од чудних али лепих стабала окружавала је поље и у њему један врт са биљкама у облику кишобрана и шешира, врт у коме су расли лилихипи и ружичасте шешерле. Кроз чаробни врт вијугао је поток бистре, хладне, искричаве лимунале. Изнад слатког потока летела је необична птица чије је сребрно перје блистало под сунчевим зрацима.

— Погледајте, докторе — ускликну Ески — како они коњи смешно изгледају... из главе им расту некакви штапови! Доктор Дикери провири и рече дрхтавим гласом: — Па то су, стварни живи једнорози.

— А тамо, ено, огромне змије, — повика Ески. — Има ноге и сипа ватру из уста! Доктор задрхта: — Какво чудовиште! Па то је аждаха! Колика је..., најмање тридесет метара. Старе бајке су, значи, истините.

Изненађења су се ређала. Ески и доктор просто нису знали на коју страну да гледају. Наједном, Ески спази једну малену кућу усред дивне долине. — Хајде да је изблиза погледамо, — предложи доктор.

Санке су направиле неколико кругова и стале да се спуштају. Назад је Ески зауставио брзу машину и они су сишли на земљу крај саме кућице. — Изгледа да је празна, — рече доктор. — Да завримо у њу?

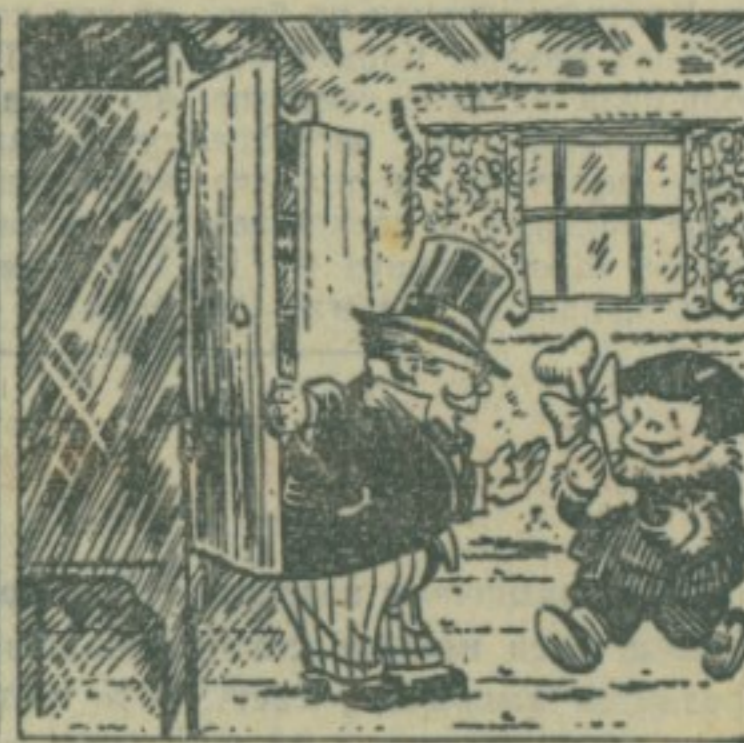
На капији кућице стајала је табла: Кућа Црвенкапине баке. — Изгледа да бака није ту, — ражалости се Ески. — Ипак, да погледамо како је унутра! — Слажем се, — рече доктор — мада то није пристојно.

У малој кухињи ормани су били празни. — Баш као у причи! — ускликну Ески. — Бака није имала шта да једе па је Црвенкапа морала да јој доноси попуте! Да заменимо Црвенкапу, и нагупино бакин орман!

То ће бити право новогодишње изненађење за Црвенкапину баку! Наједном се Ески сетио још нечега: Заборавио смо да је бака после оног случаја с вуком направила пса-чувар. И њему треба поклон!

Брзо је отрчао и донео једну велику кост за супу око које је била везана црвена машина. — Дивно, — узвикнуо је доктор Дикери. — А сад да се изгубимо пре но што се бака врати са својим псом!

КАРМЕН

Меримеа и Бизеа

Мало је музичко-ли-терарних дела која су доживела толико преображаја и својом животном снагом и истином толико инспирисала уметнике и кројила судбине обичних људи, као што је случај с Меримеовом односно Бизеовом „Кармен“. Та, у својој једноставности ненадмашна историја трагичне љубави, недавно обновљена у париској Опери доживела је поново огроман триумф.

Највећу заслугу за вечну свежину и привлачност дела има његов творац који је фабулу узабрао на самом извору живота. Мериме никада није крио да је волео своју јунакињу. Стога је разумљиво да је Кармен под књижевниковим пером остала тако животна. По истом мотиву Бизе је компоновао своју изврсну оперу а у оперској певачици Гали Марији, у коју је безнадежно био заљубљен видео своју праву Кармен.

Проспер Мериме је срео Кармен у Кордови 1830 године. У Шпанију тада није допутовао као романисијер већ као археолог. Трагао је за тачним местом где се одиграла чувена битка код Мунде у којој је Јулије Цезар победио Помпејеве најамнике.

Једног дана изненадио га је необичан приказ који је потпуно отскакао од његових озбиљних научних истраживања: младе девојке купале су се у Гвадалкивиру. Једна од њих га је занела својом лепотом.

— Да ли сте некада чули за Кармениту? — упитала га је девојка када су се упознали. — То сам ја.

Предложила му је да га одведе својој кући и да му на миру прочита судбину из дла-на.

Мериме ју је као опчињен следно. Није ни слутио шта га чека. Успут су наишли на бан-дита Хозе Навара. Карменита се одвојила од свог пратиоца и брзо почела да наговара Жозеа да убије и опљачка странца. Мериме је срећом већ познавао Жозеа пошто му је једном приликом помогао да

умагне од полиције. Тако је Мериме извукао главу али тек када је напустио враголасту циганчицу приметио је да му је она скинула златан сат са руке. Мериме дуго није могао заборавити крадљивицу која није презала ни од убиства, а ипак успела да занесе његов мозак.

Када се вратио у Француску он је описао свој доживљај у једној новели којој је дао једно од најраспрострањенијих имена у Шпанији — Кармен. Изврстан латинист, Мериме је добро знао да оно на Цезаровом језику значи истовремено поезију, магију и музику.

Бизе није био први који је Кармен претворио у звук и мелодију. Када су краљеви оперете Другог царства Анри Менлхак и Луј Халеви прочитали Меримеову новелу одлучили су да по њој начине оперету. Наравно, безобирна Кармен је била сувише сурова за тако лак и лепршав музички облик и они су је прекрстили у чедну Михаелу. Хозе и Кармен су у њиховом либрету постали прави свети и критичар Вили је тада написао: „Дивљи Хозе који се није устручавао да упрља крваву руке ни за ситницу неочекивано се оплемењено на сцени Опере комик. Ако се изузме његов злочин у афекту из последњег чина он је узоран јунак па није сасвим јасно зашто је напустио мајку коју је толико волео да би постао пустиловни коњаник“.

Бизеова Кармен је негде на средини између Халевијеве и Меримеове. Када је стварао своје дело Бизе је за главну улогу већ изабрао чувену оперску певачицу тога доба Гали Марију. Она се први пут појавила као Кармен на сцени Опере комик 1875 године. Певачица је једна веровала у успех ове опере јер јој се улога свидела а желела је и да сам композитор дође до изражаја. Премијера је примљена доста хладно. Неке арије су поновљене на бис али чувена арија Дон Хозеа „Швенту“ готово није ни запажена. Хор није певао у складу а бубњар је грешком произвео

што је и данас завидна цифра чак и за једно већ признато лирско оперско дело. Сутрадан после тридесет треће претставе Париз је са запрепашћеном сазнао за Бизеову смрт. Било је то 3 јуна 1875 године. Композитор је имао свега 37 година.

Мада је Бизе од детињства имао честе главобоље и ангине, а пред смрт лаке паралитичне нападе услед реуматизма који је добио купајући се у хладној води, многи његови биографи још и данас верују да је славни музичар извршио самоубиство. Познато је да се Бизе неколико дана пре смрти посвађао с Гали Маријом. Претпоставка о Бизеовом самоубиству је постала још уверљивија када је и композиторов син Жак Бизе сам себи одузео живот.

Мада париска публика није одмах одала пуно признање дивној Бизеовој опери она је ипак убрзо освојила свет. Пред своју смрт Бизе је продао ауторско право Фрицу Јаунеру директору бечке Државне опере. Отада је Кармен певана на готово свим језицима света и доживела безброј адаптација па чак и пародија. Ролан Пети је начинио од ње балет а Жералдин Фарар, Ракол Мелер, Вивијан Романс и Чарли Чаплин су снимили филмове о страсној лепотици из Кордове. Амерички режисер Ото Премингер снимио је с Дороти Лендрич филм о црној Кармен који је забрањен у Француској али је доживео велики успех у осталом свету.

Сви хонорари за ауторска права од опере исплаћују се Офталмолошком институту у Паризу.

Њутн, мачка и маче

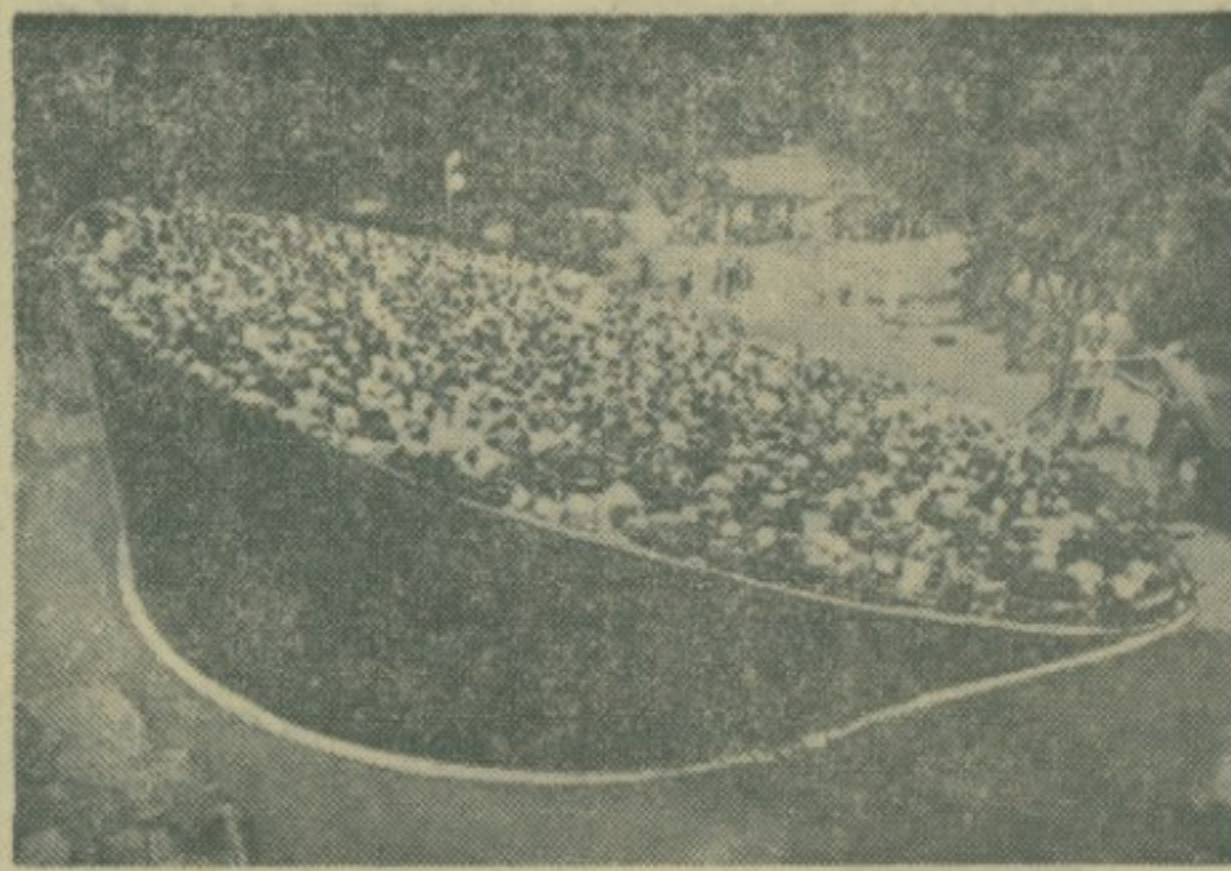
Чувени енглески математичар физичар, астроном и филозоф, Њутн, који је живео од 1642 до 1727, волео је мачке. Једног дана се његова мачка омацила и кад су млади мало поодрасли, он смисли да на вратима своје радне собе начини отвор како не би морао сваки час да устаје и на њихово маукање отвара врата. Њутн позва столара и рече му:

— Молим вас да при дну направите два отвора. Један мањи, за мачице, други већи одмах до њега, за њихову мајку.

— Шта ће вам два отвора? — упита столар. — Кроз већи моћи ће да прођу и њени мачићи.

— Стварно, — рече замишљени Њутн и прште у смех. Кад човек мери запремине небеских тела он неки пут, ето, није у стању да процени ни величину својих сопствених мачака.

ШКОЉКА-ПОЗОРИШТЕ

Финска је земља где се мно пропланку и то у облику го негује позоришна уметност. Тако је у Темпари, позо се може по жељи окретати риште Пиники подигло своју помоћу притиска на једно летњу позорницу на једном дугме.

ИРСКА БАЈКА

WALT DISNEY

Дојлед за крајковиге

Према званичним подацима 67% одраслих у Сједињеним Државама носи наочаре стално или повремено. У културно напреднијим земљама у свету, 50% њихових одраслих становника носи наочаре а од њих једна трећина стално. Зато се творнице оптичког стакла свуда у свету труде да што више задовоље своје многобројне купце. На пример, човек који носи наочаре тешко се служи догледом, јер му се зеница налази далеко од његовог окулар. Немачка фирма „Цајс“ израдила је нов тип догледа, за кратковиде, чији се окулар налази свега 17,5 милиметара од посматрачевог ока.

Учимо шах

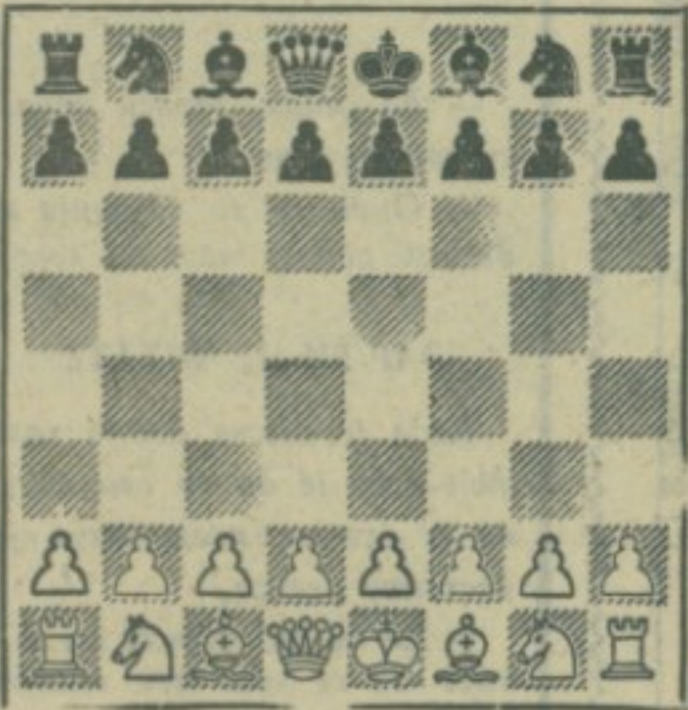
С

Дајемо вам стоту, последњу лекцију. Ако сте редовно пратили ове наше шаховске разговоре намењене почетницима, свакако сте прилично научили о шаху. Савладали сте основне ствари, а пружили смо вам могућност да видите и најдешње партије и призове на шаховској плочи. Било је чак речи, као што се сећате, и о најдешњем потезу у историји шаха.

Кад бисмо продужили ове лекције, ви бисте нема сумње, још понешто научили, али немојте мислити да би дошао тренутак кад би неко од вас могао да каже да зна све и да је непобедив. Лепота шаха и лежи у томе што га свако може годинама изучавати и годинама откривати нешто ново.

Шах је, као што смо стално наглашавали, једна од најдешњих игара које је човек изумео. Многе игре долазе и пролазе, као и свака мода, а шах остаје. И зближује не само појединце, већ и читаве народе.

На крају, да би и ова лекција имала дијаграм, казашемо вам да је један шахиста рекао да је ово најтежа ситуација на шаховској плочи:

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

КОРИСНА КЊИГА

Неки амерички часопис спровео је анкету међу писцима и уметницима — коју би књигу изабрао кад би се нашао на пустом острву. Одговори су били различити: дела Шекспира, Свифта и других књижевника. Кад је ово питање по-

стављено Честертону, енглеском књижевнику и есејисти он је одговорио: — У том случају за мене би најбоља књига била неки приручник за грађење чамца.

НАГРАДА ПРИРОДЕ

Француска је позната по својим виноградима, а природа је

специјално наградила једног француског виноградаря јер је на једном чокоту изабрао

грозд тежак три килограма и 700 грама. На изложби за њега је добио прву награду.

МАНТИЛИ ЗА ЗУБЕ

У Сједињеним Државама се врше истраживања која би омогућила ефикасну борбу противу каријеса-квара зуба. Покушава се са облагањем зуба једном врстом пластичне масе, која се потпуно припија уз глеђ и претставља као неки заштитни „мантил“ за зубе.

ЕЛЕКТРОНСКА ПЛУЋА

Научницима у Величкој Британији пошло је за руком да после седам година рада, конструишу електронску плућа. Мање компликована она су много лакша за болеснике него садашња „челична плућа“. Нова електронска плућа теже само 25 килограма и могу да се употребе без прекида 20 часова. Конструктори ових плућа су лекари Велли и Рочфорд и техничар Уинкс.

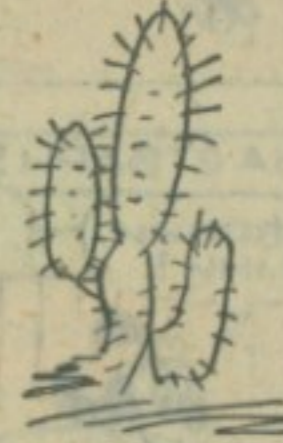
АМАТЕРСКИ КЛУБ КЛОВНОВА

У Финску у Аризони постоји, вероватно, јединствен клуб на свету — клоунова. Досад је у њега учлањено око двадесетак људи и жена. Сваке недеље они се окупљају да би направили заједнички про-

грам достојан и највећих циркуса. Сви чланови клуба су аматери, а најчешће добијају позиве од разних дечјих болница. Уметницима како да им је највећа награда ако успеју да засмеју болесну децу.

... породица кактуса обухвата око 1.200 врста. У планинама Колорада и у Мексику

ку кактуси се могу срести и до 3.600 метара надморске висине.

... још стари Вавилонци разликовали су планете. Насупрот непокретним звездама које су упоређивали са овцама које мирно пасу они су планете називали „биббу“, што значи „козе“. Сем Меркура, кога су једноставно називали „биббу“, све остале планете имале су своја имена: Венера — Дивбат, Јупитер — Мулуббар (звезда сунце), Марс — Залбатану и Меркур — Кајману.

... за ласо, конопца или кожни ремен са ошчом на једном крају, који служи за хватање стоке и других животиња, знају су још стари Египћани. Ласо су у Америку донели Шпанци у 16 веку, који су га примили од домаћина Канарских Острва.

... највиша вода порекло из Кине где је гајена на 5.000 година пре наше ере и где и данас постоје читаве шуме дивљих кајсија.

... први спортски кајак, саградио је

Шкотланђанин Мак Ретор 1845 и назвао га „Роб Рој“.

... температура даве у кратеру вулкана износи око 1.000 Целзијевих степени.

... поврће сочиво гаји се од давнина. Нађено је у египатским гробницама као и у неким гробницама у Средњој Европи које потичу још из каменог доба.

... емајл, назив за спљуну стакласту преваку на предметима од гвозденог лимана, стао је од старе француске речи „смилиген“, што значи топити.

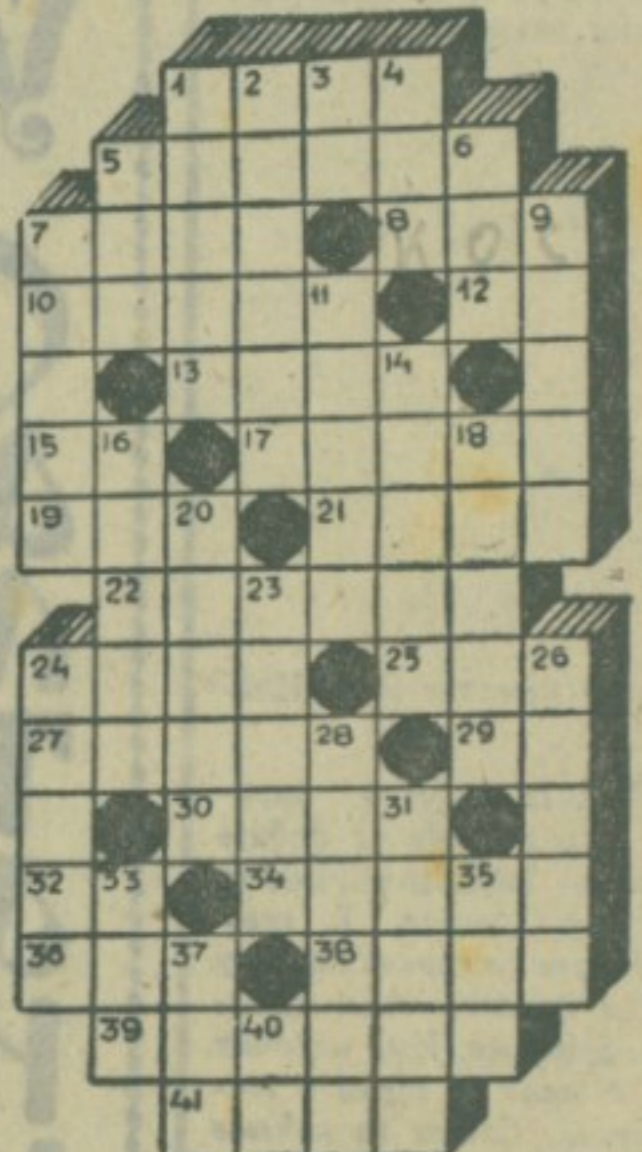

крајевима Азије, може се, док је млад, припитомити и обучити за лов.

Водоравно: 1) халогени елемент; 5) шивовско афричко дрво; 7) страно мушко име; 8) птица певачица; 10) веома јак ветар; 12) скраћеница на лекарем рецептима; 13) летопис; 15) хемиски знак за алуминијум; 17) наша река; 19) мушки глас; 21) силом узет; 22) град у Албанији; 24) филмска звезда; 25) сужањ; 27) део чека; 29) предлог; 30) топло турско купатило; 32) хемиски знак за иридијум; 34) врста дугорог папагаја; 36) шаховски израз; 38) део тела; 39) језицење бора, натријума и киселина; 41) улога.

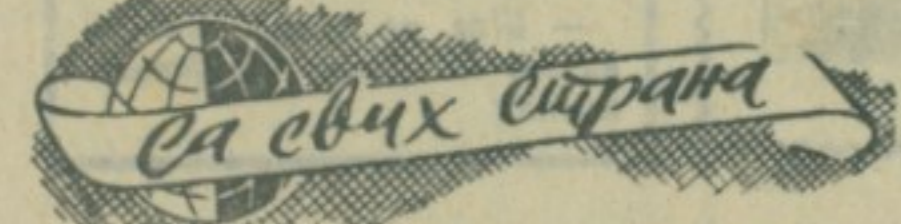
Усправно: 1) замац, чун; 2) прослављени тунак из циклуса о Карлу Великом; 3) река у Сибиру; 4) индустријска биљка; 5) лука на Црногорском Приморју; 6) наш оштрик; 7) наша планина; 9) кат; 11) нација; 14) мера за тежност; 16) птица селица; 18) алогласни римски цар; 20) музичка лествица; 23) мјерило; 24) роман у сликама; 25) наша плодна покрајина; 28) врста крета; 31) немачка новчана јединица; 33) острво на Тадрарту; 35) стара српска престоница; 37) стаја за овце; 40) грчко слово.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) хром; 5) хромит; 7) хаос; 8) Шинд; 10) Алтај; 12) ма; 13) анал; 15) ел; 17) анола; 19) јод; 21) етар; 22) Халдзон; 23) шета; 25) сад; 27) арома; 29) са; 30) Сава; 32) Об; 34) радон; 36) нос; 38) ради; 39) Расина; 41) тона.

Усправно: 1) хрота; 2) Росана; 3) ом; 4) миш; 5) Хал; 6) тим; 7) Халеј; 9) Дакар; 11) Јанес; 14) лотос; 16) мохер; 18) данас; 20) Давос; 22) дамар; 24) Шаном; 26) Далњак; 28) Авазон; 31) Алата; 33) бор; 35) ода; 37) сат; 40) со.

АТОМСКИ РЕАКТОР ЗА САТЕЛИТЕ — У Сједињеним Државама начињен је најмањи реактор на свету, назван „Снап-2“, намењен сателитима и будућим васионским бродовима.

Трошкови око његове изградње износе 6,5 милиона долара и он се већ налази у погону. Димензије су му такве да личи на балон од око 20 литара а турбо-нуклеарни генератор није већи од обичне ногометне лопте. Тежак је само 110 килограма и висок 45 сантиметара тако да је веома погодан за уграђивање у сателит.

Пре него што буде употребљен у сателиту он ће у току читаве једне године бити испитиван на земљи.

ЦИГАРЕТЕ БЕЗ ПАПИРА — Шведски државни монопол дувана пустио је у продају цигарете без омотача од папира који је замењен пресованим дуваном.

НОВИ НАФТОВОД ГИГАНТ — У Совјетском Савезу су израђени пројекти за диновски нафтовод дуг 4.500 километара. У изградњи ће поред стручних радника учествовати и омладинске радне бригаде Совјетског Савеза, Пољске, Источне Немачке, Чехословачке и Мађарске, јер ће кроз ове земље пролазити велики нафтовод.

Помоћу њега ће се омогућити допремање нафте из области Урала и Волге до Одре у Источној Немачкој, односно до Мађарске. Један крак ће од места Мозир у Совјетском Савезу ићи у правцу Источне Немачке до града Шведета. Други крак ће кроз Пољску обезбедити нафту Чехословачкој и Мађарској. У Пољској, северно од Варшаве, биће подигнут велики хемиски комбинат коме ће нафта бити основна сировина за производњу пластичних маса. У Шведету се такође гради велики хемиски комбинат на површини од 16 квадратних километара, који треба да буде завршен до краја 1961 године. Сваког дана ће овај комбинат из нафтовода добити 21 хиљаду тона нафте за производњу пластичних маса.

Припремни радови од стране геолога, хидролога и грађевинара на краку у Пољској већ су завршени, тако да се сада ради на постављању цеви „Нафтовод“ у Источној Немачкој од Одре до Шведета, дуг 12 километара градиће 4.000 омладинаца.

НАЈДУЖИ БРКОВИ — Најдуже бркове на свету од 190 сантиметара има Браманца Мусадина Дин из Бомбаја. Очевици кажу да он због њих не би могао да живи у неком малом модерном стану.

ЧУВАЊЕ НОВЦА — Занимљиви су резултати једног немачког социолога који је проучавао начин на који људи носе и чувају новац. По његовим налазима, Американци у главном стављају новац у џепове од панталона. Мада и ситан новац и новчанице држе заједно они увек знају тачно у пару колико га имају. Американке не воле да носе новац по ташама. Енглези га опет међу по свим џеповима капута и панталона. Холанђани и Данци га гужвеју стављајући га у џепове. Једино Швајцарци и Немци не могу без новчаника, они сваке године купују нов буфетлар сматрајући да он управо толико треба да траје. Социолози тврде да ношење новца по џеповима, без новчаника, претставља лежерност. Хенри Форд магнат аутомобилске индустрије каже да је новчаник сметња и он га сам никад није имао.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ЧУДНОВАТА СКРИВАЛИЦА

На слици видите нацртаних шест предмета. Погодите имена и испишите испод слика. Свако име има онолико слова колико је бројева уцртано испод слике. Добити ћете шест речи. Из њих водите једно по једно слово, али оним редом како су бројевима означени. Прво напишите слово које одговара броју један, па онда оно које одговара броју 2 и тд. Кад сва слова будете исписали добити ћете једну народну пословицу. (Сова, лећа, риб, пиво, тим, Испод мисре сто бавола виле) роде)

КАДА ЈЕ НЕНАД ДОБИО КОЊА?

Ненаду, коме је сада двамаст година, обећао је стриц да ће поклонити коња кад буде имао једну трећину године свога оца, коме је сада 66 година.

РАЧУНСКИ ЗАДАТАК

Који број даје исти резултат било да га помножимо са пет било да га саберемо с двадесет и четрири? (40/11)

ЗАГОНЕТНИ КРУЖИЋИ

У ових 26 кружића крајце се једнаест разних географских назива. (Залив, лука, море, мост, река, ада, планина, мореуз, полуострво, острво, рт).

ЗДРАВИ ОБРАЗИ СУ ЦРВЕНИ

Раја најљубо посматра тетку Белку која се удемава пред огледалом.

— Тетка Белка, јесу ли црвени образи знак здравља?

— Да, мали, здрави образи су увек црвени.

— Онда си ти здравија на десном образу него на левом.

ЗАР ВИ НЕ ЧИТАТЕ

Када је Шиле добио телефон хтео је да то сви знају, па је сваком познанику при разстанку рекао:

— Па не заборавите ме и ја вите ми се који пут телефоном.

— Па зар ти имаш телефон, Шиле?

— Шта, не знам? Човече, па зар не читаш телефонски именик.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Колико је било претплатника из Београда на „Новине српске“?

Зашто се птице тако одржавају у ваздуху?

Откуда реч кромпир а откуда кртола?

Шта је мирха?

Где је Дакар?

ОДГОВОР:

„НОВИНЕ СРПСКЕ“ почеле су излазити 1834 године у Крагујевцу. Дочекане су врло радосно: „прво число јавно је очитано београдском обштемству у кафани, а сви бивши членови тога обштемства били су као објани...“ За два часа поднело се 120 Београђана на новине“.

ПТИЦЕ се лако одржавају у ваздуху јер су им кости шупље и испуњене ваздухом, па због тога и лаке.

НАЗИВ КРОМПИР потиче од немачке речи Grundbirne (подземна крушка), а назив

кртола од немачке речи Kartoffel.

МИРХА је гумена миршиљава смола која се добија из дрвета Balsamadendron turgida из Арабије. У трговину долази у неправилним жутим или црвеносмеђим комадицама и зрнацима. Има нарочит мирис а мало је горка и оштра укуса. Служи за кађење (балзамски мирис) и у медицини за дезинфекцију уста.

ДАКАР је главна лука, а Сен Луис главни град Сенегала — државе проглашене 25 септембра 1958 године.

БАТКА О ЦАРУ САЛТАНУ!

УСРЕД МОРА, УСРЕД ПЕНЕ НЕКАД БЕХУ ПУТЕ СТЕНЕ; А САД НИКА ВАРОШ ПРАВА, ГРАД ОБИДАН К'О ТВРЂАВА! ИСТИНА ЈЕ ЦАРЕ ЦЕЛА, УСРЕД ГРАДА РАСТЕ БЕЛА, А НА ЈЕЛИ К'О НА ГРЕДИ ВЕВЕРИЦА МАЛА СЕДИ, ПА ОРАХЕ ВЛАДНЕ СЛАДНЕ И ВИСЕРЕ ИЗ ЊИХ БАДИ... ВЕВЕРИЦИ КНЕЗ ЗАВВАЛАН САВИДАО ДВОР КРИСТАЛАН И ДАО ЈОЈ СЛАВЕ СВОЈЕ ДА ОВ ХРАНЕ И НАПОЈЕ.

